

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírloje közöl minden hirdetőt, egy negyed-szelet sorától minden három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Előzetes helyben a szerkesztő-hivatalban (Uriutca 450 sz. alatt, 1st emeletben), félre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi es. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kértetik beküldetni.

Tartalom.

Magyarország és Erdély. Kinevezések. Nyugalmas. Halálozás. — Országgyűlésre választott megyei és városi követei. Nemzeti kép. IX. — Követi esküszó. Egyesületi és intézeti közlések. (Magy. Gazd. egyes. mártusi közgyűl. határozatának folytatása. — Pestbudai hangász-egyesület műelőadása. Pesti szegény-gyermekkorházra tett adakozások; ugyanezen egyesület nagygyűlése.) Megyei gyűlési tudósítások: Fejérből. Csongrádból. — Zala-ból. — Biharból (folytatása a követ-utasításról tudósításnak.) — Gömörből. Rövid közlés (Borsodban a már elvállalt adó meg-bírák.) Pannonhegyen az új főpátnak beiktatása. Hirlapi kalászkok. Spanyolország (A trónbeszéd tartalma. Nagybritan-nia (Mákonny-kereskedés elleni indítvány néhány okadatai. Görög-szabadsági hárcz évforduló ünnepe. Köszöntet szavaztatik Ashburton lordnak. — Statusbevételei jegyzék.) Franciaország. Két hajó indul Haytiba a francziák óalmára. Valenciensben a városzház tor-nya leszakad 'sat.) Németország. (A württembergi trónbeszédre válsz.) Olaszország. (Palermóban elfogatások.) Mexico. (A feloszlatott congressus új ülését tart. Északamerika. (Hayti szigetjén lázadás.) Vegyes közlések.

Tárcza. Montenegró és népe. (Folyt.) Igazítások Tur és Tor magyar szók értelmezése fölött. — Luczer Jenny első fellépte nemzeti színpadunkon. Hivatalos és magán hirdetések.

Magyarország és Erdély.

A magy. kir. ud. Kamara a Frölich Ágoston előlépte-ése által megüresült ungvári kamarai erdőszivatali irnokságra Kapdebo János eddigi díjtalan gyakornokot alkalmazta. — Karkos Ferencz a tiszaujlaki k. sószállító-hivatalnál sómázsáló pedig nyugal-mba helyeztetett.

Országgyűlésre választott megyei követei.

ESZTERGAMMEgye részéről ápril 20-kán köz egyet-értéssel és néhány perczig tartó felkiáltás után követül választattak: ANDRÁSSY MIHÁLY másodalispán és KRUPLANICS SIMON táblabíró.

NOGRÁDMEgye f. hónap 20-kán követekül választá KUBINYI FERENCZ és HUSZÁR KÁROLY bírói urakat. SZERÉMEgye követekül választotta ZSIYAIJÓZSEF első. és CSEH EDUÁRD másodalispán urakat.

POZSONYMEgye részéről követekül választ. apr. 20án JANKÓ MIHÁLY alispán. és OLGYAI TITUSZ főjegyző BARSMEgye részéről f. hó 20k. követekül választattak felkiáltás után a damóczi AMBRO ANTAL és BOTKA TIVADAR tb. urak.

Városi követei.

Bártfa sz. k. város részéről: Markovics An-tal, urod. rend. ügyész, Henzelmann Samu tiszti főügyész. — Zágráb város részéről Andrievich Ignác.

Ó cs. kir. főnsége főhg Nádorunk apr. 12. Kubinyi Ágoston urat — tekintetbe vévén az ő jeles tulajdonit 's tehetségit, nem különben széles ismeretét 's a köz-jó előmozdítására tett szolgálait — a nemzeti Muzeum igazgatójává méltóztatott kinevezni.

Pesten benicezi és micsinyei Beniczky Ádám több vármegye táblabírája élte 58-dik évében folyó hó 16-kán déli 12 's 1/2 órakor, hosszas betegeskedés után, — mellvízkórságban meghalt.

Pest, április 22. 1843.

Nemzeti kép.

IX.

Nem gondatlanul ejté ki isten, kezéből az em-bert, mert hogy vaderőnek ne essék áldozatául, tár-saságra teremté őt, 's így mindenki nagyobb vagy kisebb társulatnak polgárjává születik; következőleg

a status gondjainak főbbike alattvalóit polgári állásukhoz czélszerűen nevelni! — 'S a mint vannak minden honfit egyiránt illető köteleességek, mások pedig kinekkinek saját állásához mérettek: úgy a nevelésnek is e két főpont körül kell forognia!

Három színezetnek kell nevelési rendszerünk láncolatán mulhatlanul átgűrűdni, ha a nevelést polgárinak, ha nemzetinek kívánjuk. — Első a hon-szeretet, mely tisztá fogalmon alapuljon. Ez termé-szeti ösztön ugyan, de mégis ezt ápolni, kiképezni, 's az ebből fejlődő köteleességeket könnyűkké tenni a bölcs nevelés feladata. — A Kárpát fogyatkozó la-kosiban is felkölteni az öszves hazához vonzó szeret-etet, u. m. a termékenység dús áldásiban gazdagon részesülő bánát földmívelőjében, a kunyhó szinte, mint a kastély szülőtteiben, a nemzeti nevelés czélja. Eddig úgy látszik nevelésünket, e minden polgári ére-nyek bő forrását csak természeti hajlamra hagyták őseink, 's a költő „nescio qua natale solum” sat. szavai után erősbnek hitték, hogysem kellő figyel-met ráfordítani szükségesnek vélnék. — Fáj, valóban fáj a meggyőződés, hogy iskoláink polgárrá, hogy iskoláink melegkeblű hazafivá nem neveltek! De is-kolai rendszerünkön is hiába gyanúságunknak kitün-nek ismertetőjelei, 's a tökély felé csak lépcsőnkint haladhat. Elemi iskoláinktól kezdve tehát egész végig honfinak szükséges nevelni a serdülő kort, 's a hon-szeretet melegézéséből a közös köteleességek telje-sítését megtermő önkéntes készségeit kifejteni. Nem irtóznék népünk a hazának szolgálni, azt védni, sőt érte véret is ontani, ha idején beoltanók keblébe a hazafiai köteleességek érzetét, ha ápolnók a honsze-retetet, mert szívesen szenteli fel ember erejét, sze-rette honáért. Ha nagyaink csemetéi honfilag nevel-tettek volna, 's ők is zsenge éltők szakában szeretni tanulták volna a hont, mellynek annyi jótéteményiben osztoznak: úgy ma 's régente az absentismus pana-szai nehezen emelkedendnek, úgy e hon már sebb, nemesb és dicsőbb leendett vala! — Ha a nemesség tiszta fogalommal bírna a hazafiságról, ha főkép az elszegényült nemesi rend tudná: mit tesz igazán ho-náért buzogni, úgy az adó kérdése annyi ellensze-güléssel nem találkozónék! — Jó polgárt akartok té-hát uraim nevelni, úgy őt hazafinak neveljétek, még pedig a szó helyes értelmében, melly nemzet-ben királyt, 's királyban nemzetet, egyenlő hűséges szeretettel öleljen! — Másik általános tulajdona a polgári nevelésnek a „nemzetiség.” Magyarul szük-ség Magyarhonban mindenkinek neveltetni, mert ide-gen nyelven ma már nem honosíthatnánk joggal a tudományok. Mig az előrehaladt europai tudományos-ságra eredeti nyersségével alkalatlan vala keleti nyelvünk, igen helyén lehetett, a már műveltség aranykorát erő latint választani tudományos nyelvül. De ma a kifejlett honi nyelv a legnehezebb tudomá-

nyokra is annyira ki van képezve, hogy tanulás or-ganuma lehet. Azért mi magyarnak kívánóknak neve-lési rendszerünket, 's itt legczélszerűbb eszköz ajánl-kozik nyelvünk terjesztésére. Legyenek bár némelyek legmegátalkodottabb ellenségei a magyar nemzetiség-nek, jogszerűleg nem kelhetnek panasza, ha iskolai rendszerünk nemzetivé leend, ha a nevelés útján tö-rekszünk kivinni, hogy minden, ki a magyartól fey-verrel szerzett 's azzal védett hont lakja, ki a magyar korona ótalma alatt élvezi e haza jótéteményit, ma-gyarul tudjon, 's mint polgár ilyen nyelven szóljon, habár családi körében németül, tótul vagy ráczul beszél is! — Hogy azonban itt czélszerűleg működ-hessünk, a magyar nevelést ne felülről alá szíváro-gtassuk, hanem inkább alulról fölfelé emeljük. — Előbb országszerte az elemi nevelést, ennek ment-i-ben a nagyobb iskolákban, 's így tovább hozzuk be a nemzeti nyelvet. Tíz vagy husz év nem roppant idő egy nemzet életében, 's bármily drágák legye-nek pillanatink, mi mégis inkább tíz, inkább husz évvel később akarnók de biztosan elérni a nemzeti-ség általánosítását, mintsem rögtönzéssel elhamar-kodni. Öszintén megvalljuk, hálára gerjed jó kormá-nyunk iránt szívünk, tapasztalva készségei akarátát 's nemzetiségünk gyarapítására czélzó rendeleteit, 's midőn hálát rebegünk a magasb tudományok magya-rul leendő előadásán, ohajtók, hogy elemi 's az ezt követő hat iskolákba is hozatnók be minél előbb. — Magyarságunk mellett azonban nélkülözhetetlenek vél-jük, tudományosság, nélkülözhetetlenek különösen jogszemponthul ránk a deák nyelvet is, törvény-könyv, levéltáraink, okleveleink, történetkönyveink — mint annyi saját-okok a deák nyelv tanulására. 'S így ennekutána a tudományokat nemzeti nyelven ohajtók taníttatni 's mellette a deákra is kellő méltánnyal lenni! — A XVII. század kettős okbul gyászos volt a magyara; először, mert megtörtetett nagysága Mohács-nál; másodsor, mert felbomlott hitegysége! — Három száz 's több éve már, hogy hitegység malaszt-jait nem élvezheti a magyar, 's minden „Unio” 's „Reunio” törekvések mellett, még igen távol a re-mény a hitegység nagynapját üdvözölhetni. Mi e szerint hit 's vallásban továbbá is elkülönöztek ma-radunk e honban. De e hitbeni eltérés, mintán ma-gát a megszakadást egyesítnünk nem lehet, polgári állásunkban egymástól el nem választat, 's nem is bonthatja fel a kötelekeket, mik bennünket valláskü-lönség nélkül egymáshoz fűznek. És így polgári tü-relem az, mit a sokféle vallás nálunk mulhallanná tesz. — Sokat, igen sokat szenvedett e hon vallási villongások miatt, sok, igen sok nemes és jó esett villosa a semmiségbe vallási idegenkedésért. Sok, igen sok drága idő fecséreltetett el nemzeti éltünk-ben vallási viszályok miatt! Hogy tehát ennyi ros-znak magvát kiirthassuk, a türelmet jó korán csepeg-

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Montenegró és népe.

(Folytatásul a Világ 25. 26. 28d. számú Tárczájához.)

Ivo és Stanisa magaviselete vonta maga után Csernagorá-nak minden baleseteit. E hegység története azon elven alap-szik: hogy minden faj természetileg halhatatlan 's uralkodó, 's hogy meg nem fogyhat máskép, mint a hűtelen hite-szad-kadtak elpártolása által. Így kétfélé szakadt a választott faj, mint hajdan Israel, Csernagora a törvényhez hű hősök menhelye maradt, — kádár pedig Samariája lett e népek, hol fegyvert emeltek saját fajok ellen. Stanisanak fő büne volt idegen hölgygyeli szerencsétlen násza: mert keleti eszmék szerint az uralkodó ház vérenek legtisztábbnak 's kevertelennek kell maradni. Külhont nőül venni annyi mint a patriarchaserü társaság törvényeit megszegni.

A fekete Ivo dynastiája csak kevés időig élte túl Sta-nisa hitehagyását; annak utolsó képviselője, György, ismét velencezi hölgyet vévén nőül, ennek rábeszélésé által annyira elutálta hazája vadságát, hogy Velenczébe ment kényelem 's vigasságban napjait leendő. A fekete hegység nem sokára török járom alá került. 1604ben főlkerekedtek ugyan a csernagoriak a skadari pasa Ali-beg ellen. de győzelmi csak arra szolgált, hogy a zultán elismeri hadi fő-nököket spahi, 's egyházi fejeket vladika neve alatt, mi közben folyvást fegyverben kelle állaniok, hogy 93 fa-jujokat védelmezzék.

Midőn a velenceiek háborúra keltek a porta ellen, közös ellenségek megtámadására a csernagoriakat is fel-lázták. Vissarion vladika azt hívé, hogy hű szövetségest szerzett Velenczében, mellynek diadalait sokat elősegíték a csernagoriak harczi. Miudazáltal a nép saját tartomá-nya határai közt csak önvédelmére volt soritva sok időig 's csak erdeiben talált menedéket; míg végre 1700ban feltűnt számára egy új időszak, mellyet ugyan nem a leg-szebb cselekvés jellemez. Danilo-Petrovitj-Niegusi vla-dika visszatervén Magyarországból reá vette honosait, hogy a hegységben tartózkodó, 's keresztelkedni nem aka-ró muszulmanok mindnyáját egy éjjel legyilkolják. 'S e terv legpontosabban végre is hajtattott; minek következtében a Katunskia kerület nemzetségei visszanyerék függetlenségü-keket. Ekkor kezdődött azon vakmerő harc, melly szinte napjainkig folytattatik, 's a tartomány lassankint szilárdabb létezési alapokat nyert. E közben a Niegusi család hatal-ma mindinkább növekedett, úgy hogy a főnök azt ne-vezheté utódjának rokonai közül, kit érdemei erre kije-löltek, nem tartván magát az első-születtség sorához.

Ama gyilkoló mészárlás, mellyt említünk 1703nak karácson-éjjelén ment véghez, de Europa előtt eredménye még ismeretlen maradt. A nagy Péter orosz czár fődöze fel legelőször ez új nép létezését, midőn 1711ben a zultán-nak hadat üzent. O t. i. minden keleti keresztényeket felzendíteni iparkodott a törökök ellen: de csak a cser-nagoriak feleltek meg várakozásának. Nevezetes az orosz bujtogatások azon önmagához öröklő jelleme, hogy Péter czár is már a svédek ellen kivitt diadalaira hivatkozván

emlékezteté a fekete hegység népét: hogy az oroszokka egyverü, egyhítt. egy nyelvü, 's szint oly vitéz, min azok. Leginkább ezen okoknál fogva bírta a vitészségre büszke csernagoriakat hadi közremunkálásra. Eleinte ugyan látszott némi sikere a nagy hevességgel kezdett harcznak; de midőn Péter rögtön békét kötni kénytelenült a törökök-ke, a csernagoriak szinte kétségbe estek. Mindazáltal tá-borban maradtak, hogy, míg élnek, védelmezzék magokat a török vagy bárki ellen. E háború folytán későbbben csak-ugyan sikerült nekik több falvakat, sőt egész kerületeket elfoglalni a törököktől, minek következtében annyira fel-bőszült a zultán, hogy Duman Kiuprili küldé ellenök nagy hadsereggel. Ez az erőszakot ravaszszággal egyesíté. Tisz-tességes béke-ajánlatokkal csalta táborába a hegylakók 37 előbbkelő glavarjait, az az csapatvezéreit, 's mindjárt odaérkezésköz után felakasztatta. Ennekutána mindent fel-dült Kiuprili, nem hagyott épen oltárt, nem házat. A cser-nagoriak Velenczétől reméltek segítyt; de hiába; azonban a hűtelen Velencei is csak azt nyerte ezzel, hogy a törökök azután minden keleti tartományait elfoglalák.

A csernagoriak ereje azonban meg nem tört: 1716ban Hertzegovina 's Bosnyákföld két pasáját elűzék, melly győzelmöket csak azzal rutiták el, hogy a Kiuprili által felakasztott 37 glavar szellemeinek engesztelésére 77 fog-lyot legyilkoltak. 1718ban ismét segíték a velenceieket; 1727-ben ismét fényes diadalt vívtak ki a törökök ellen; de azért a kiuprili által véghez vitt pusztítások nyomai el nem enyésztek, az akkori sebek még be nem heged-ték. Némely nagy nemzetségek majd egészen semmivé

tessük kisdedeink ártatlan szívökbe, minden költött balvéleményt mellőzzünk 's ne tegyünk vallás miatt gyűlöletessé senkit. Neveljük a gyermeket saját hite és vallásában, hogy ahoz hiven ragaszkodjék, 's a kö-zönbösség bűnébe ne essék, de azért szeretni pol-gártársait, tünni véleménykülönbséget, tanítsuk meg. Hagyjunk kitkit saját egyháza körében szabadon mű-ködni, de polgári életünk pályáján ne kérdezzük: ki ő, mindenkit szívesen szeressünk! Csak így remél-hető, hogy vallási dulongások szerencsés véget ér-nek, csak így haladhatunk biztosan közös célunk felé.

Mint fentebb írok, a nevelésnek egyszersmind kinekinek saját állásához alkalmaztatnia kell. A statuskötelesség és jog körében áll kitkit szélszerü nevelés által olly karba helyezni, hogy a reá háramló terhek 's kötelességeket teljesíthesse. Es ez az, mire eddigi nevelési rendszerünkben kellő tekintet nem fordított, polgári életre, ön 's a társaság céljai-nak elősegelésére nem neveltettünk. Inkább meddő elme-kiképzés, mint életrevaló nevelés tüzetet ki célul, 's innét nem különböztetett meg a polgár pol-gártól, az osztály osztálytól iskolai rendszerünkben. Pedig csakugyan más tanulmányok valók földmivelő, más a kézműves, más ismét a nagyobb tudományos-ságra vágyódók osztályának. A status minden egye-sek százfélé hivatásának ugyan megfelelő tanodákat ha nem állíthat is, de legalább a polgári társaság nagyobb osztályainak mégis köteles állásához mért kiképezhetésre eszközöket nyújtani. Mi három főosz-tályzatot kívánánk ujonanszerkezendő tanítási rend-szerünkben. Első az ugynevezett elemi iskolákat ké-pezné, melly közvetlenül a földmivelők 's a nép leg-alsóbb lépcsőzetét tartván szemelött, ezeknek szük-ségei 's kellekre lenne irányzandó. Ezen elemi nép-iskolákat három vagy négy évre 's ugyanannyi osz-tályokra kellene rendezni! Hét év után lépne tanodába a gyermek, azaz e korban köteleztetnék minden szüle gyermekét beküldeni. Első évben a kisdéd írás és olvasásra 's a hit legfőbb czikkjeire szóbeli elő-adás után lenne tanítandó, 's közbenközben más erényes mondásokra, mik őt korán az illedelem és erényes-ségre intenek; természetesen gyenge fogalmához al-kalmazva. Es az írást, főké az olvasást ez évben betanultatni a tanító kötelessége volna. Második év-ben már tágasb vallási oktatást, 's annak különösen azon erkölcsi részét, melly őt szülek iránti engedel-mességre, 's kora szükségéhez kívántató erényekre buzdítaná. Továbbá nemzeti történeteink legfőbb ré-szeit rövid foglatban, a számolás elemeit 's a vil-ág részéről 's hazánk felosztásáról és hatáiról való földismeret. Harmadik évben kifejtettebb vallási tu-dományt, számolást, a földmivelés czélszerűbb mód-ját, az urbéri 's rendőrségi törvényeket világos, de rövid előadásban, 's az ország törvénykezési rend-szerét 's alkotmányát, legáltalánosabb nézetek szer-int, 's ezeket negyedik évben terjedelmesebben le-hetne kifejteni. Ezen népiskolák minden helységben felállítandók, képeznék tehát az első osztályt. Hogy itt a magyar nyelv tanítása elnem maradhatna, fen-telbi nézeteinkből önkint foly, a tanulásnak kettős nyelven kellene történni annyiban, hogy a magyarul előadott ismeretek anyai nyelven lemenek megma-gyarázandók. A hon iránti szeretet ápolására részint

vallásos, részint erre czélzó történeteknek előadása irányoztatnék, 's ott hol a honrul, ennek állandalmá-ról történnék szó, van alkalom a polgári türelmet ta-nítani. Második osztályzat a kézműves pályájára ne-velendőket illetné. Itt szinte több évi tanítás válik szük-ségessé. Első két évben inkább a kézműiparra lenne alkalmazandó a tanítási modor, 's csak azután tanítatnának a magasb ipartudományok. Igy a vallás-tudományok terjedelmeseb mező nyílnék itt, 's külö-nösen azon czikkjei volnának kiemelendők, mik ellen a kézműves és kereskedések véteni 's mire esábitatni szoknak üzérkedéseik által. Továbbá a nagyobb szá-molás; és mivel a kézmű és mesterségekkel foglalko-zók külföldre tapasztalásért utazni szoktak, bővebb földismeret, 's különösen azon helyek ismertetése, millyekben a mesterségek virágnak, tenné a tanu-lás egyéb tárgyait. Ide értetvén a rajztudomány alap-vonala is. Kik kereskedésre készítettek, azoknak a kereskedés 's ezzel kapcsolatos tudományok, u. m. a váltójog lenne előadandó, 's ezeknek megtanulására legalább is két évet 's így e második osztálynak négyet kellene engedni. 'S hogy itt már minden ma-gyarul lenne egyedül előadandó, természetesen ön-magából értetik, miután az elemi iskolákban a nö-vendék már három vagy négy év alatt a magyar nyelv-ben elegendőké elkészíthetnék. Ezen osztályzat márcsak városokban volna felállítandó. Ime kettős osztályzatból sejdíthető a t. olvasó, hogy mi az életre kívánók neveltetni az embert, 's így kinek földmiv-elés jutott élte feladatául, csak olly ismeretek hasz-nosak neki, mik általános polgári és sajátlagos ál-lásának megfelelnek, minden egyéb czéltalan idővesz-tegetés rá, 's innét kérjük magyaráztatni, miért e kettős osztályzatban a deák nyelvről említést nem tevének. T. i. sem a földmives, sem kézműiparral avagy kereskedéssel foglalkozók, magasb eszméleti tu-dományságra nem vágyódván, a deák nyelvnek sem szük-ségét, sem nagy hasznát nem éreznék. Ok a szünetlen üzérkedéssel eltöltvén idejüket, nem ma-rad feleslegők a classicitas remekeivel mulatkozni. Mivel tehát életiskolákká szeretnők képezni tanodá-inkat, a fenérintett kettős osztályzatból kihagytuk a latin nyelv tudását. Es helyette a magasb kereske-désre készülők számára német, francia és angol nyelv tanítását ajánlanánk állíttatni. — Har-madik osztályzat azok számára állíttatnék, kik tu-dományságra 's a status hivatalaira készülnek, 's így ezen osztály mindazt magába zárná, mit a valódi tudományosság megkíván. Az elemi iskolákból lépne ez osztályzat első lépcsőjére a növendék, 's itt e pá-lyán már a deák nyelv is nem úgy mint eddig, ha-nem inkább a német tanítási rendszer szerint lenne oktatandó. De ezen tág tudományi osztályzatnak, melly elnyulna a legfelsőbb tudományokig, szinte főfeladata lenne az élet, következéské az tudományoknak is akint kellene több vagy kevesb időt szentelni, mikint a szük-ség vagy hasznossághoz állnak. Meddő 's gyü-mölcstelen elmefárasztásokat megszüntetni annál in-kább kívánánk, minél tágasb az igaz tudományos-ságnak köre! A nevelés egyéb tárgyairól más alka-lommal szölandunk!

K. I.

Követi esküzaradék.

Olvastuk a Pesti Hirlap „Visszatorlását”; és — X. — úr haragos kerepelésre olly formán kaczagtunk, mint szoktunk kacagni, ha valakit jeges uton orrára bukni lá-tunk. Sajnáljuk, hogy megütötte magát; de a kár-öröm e kis szerencsétlenség fölött még is kaczagásra ingerel bennünket ellenállhatatlán. — X. — úr irtozatos szavai mind a mellett is, hogy „spirant tragicum satic” egy nemével vannak bevonva azon policinelloi jeleneteknek, mellyek akkor is megnevetetik a nézőt, ha a mutatvány labájai egymást halálra öklözik, döfözik. Nem akarunk — X. — úr személyével bibelödni; azonban az igazságnak tartozunk őszintén megvallani, hogy, ha e betű alatt nem maga a P. Hirlap nagymestere, tehát ennek egyik igen de-rék (!) tanítványa rejlik, ki mesterével együtt valamely tiszaháti pusztán járt azon iskolába, hol a vitázást csak sárral, doronggal, fokosokkal „et quae sunt huius generis armis” szokták üzni és gyakorolva tanítani. Beil-lenének mindketten (sengerre, Tyukodra 's a t. Illy he-lyeken igen jó hasznukat foghatni a vágatók az adó szerencsétlen ügyében, mellyet — akár mint málzolgassák is ökögyelmők a dolgot — „in fine finali” csak ök dorong-goltak agyon tiszaháti-pusztá modorú zajgásaikkal.

Ennyt hosszú sorára azon durvaságok és póriás ki-fejezéseknél, mellyeket — X. — úr ellenünk a P. Hirlap-ban 's ennek 4700 előfizetője mulatságra nagy épüle-ten kinjában felhord. Mondjuk „kinjában”: mert régi dolog már, hogy a P. Hirlap polemijája, miután az ügyet okokkal védni ő policinelloi hatalmassága nem tudja, mindig olly neveltségekre tör ki.

Arról van szó, hogy ns. Pestmegye RR. a követei es-küben meghagyák azon záradékot, miszerint követeik hitet tőnek, hogy hat évig kir. kinevezés-től függők hivatalt el nem fogadnak. — E zá-radékra azt mondók mi, hogy „az olly eskünek sem czélszerűsége, sem sükerét nem tudjuk felogni; azon felül pedig végtelenül illoyalisan látjuk azt, sőt sértőnek az esküvökre nézve. Allításokat okokkal alapítottuk meg.

Fölkel most a legfölvölabbról sem érdekelt Pesti Hir-lap ellenünk. 'S azt gondolja az Olvasó, hogy a tény va-lótlanságát bizonyítja fejünkre, avagy okainkat ellenokok-kal kiforgatja. ledönti? „Nihil horum” — A tényt elismeri; okainkra doronggal felel, 's dorongjai gyámolítására fel-hordja azon általa már rég elkapott Vitze, hogy a Világ-nak „urai”, kik hatalmat filogotnak, mellyel nem bírnak; kik magoknak fél-kormány orgáni szint tulajdo-nítanak, némi befolyást „affectálnak”, 's bizonyos nemé-vel a „Wichtigmachereinek” így szólnak: „majd lesz biz-zalmunk hozzá tő k”; 's több olly szánakozásra Olvá-bárgyuságot, mellyeket sem kedvünk, sem időnk itt Olvá-sóink unalmára ismételni. — Miután pedig mind ezt el-végezte; 's bizonyos Conforentiáról beszél, mellyben a szóban levő esküzaradékra azt végezték az urak: „ma-radjunk most a réginnél, 's majd máskor — az eskü után — végezzünk”; „felszólít” — X. — uraság bennünket: von-ók vissza egy némelly — szerinte ns. Pest megyét vádló szavainkat; 's legvégül tanácsolja: ne vessük fel magunk-kal kéretlen lovagiul ns. Pestmegye legújabbán választott követei becsületének, kik a Világunk illy fogadatlán pró-kátoroskodását becsületök sértésének érezhetnék?!

Az egész czikk igen eltaláltan, élethiven jellemzi a P. Hirlapnak bizony már országszerte — még az ifjuság által is! — eléggé ismert felfuvalkodását, mellynek nyilatkozatára nekünk már Phoedrus meséje jut eszünkbe, mellynek czime „Rana rupta et Bos”; — jellemzi továbbá journal-életi tudatlanságát, 's illetoleg pajkossá-gát; és fogadatlán prókátoroskodási feltalokodását. — Lássuk egyenkint.

Az első — a' bórében meg nem férő gög — e czikké-ből is annyira kirí, hogy, az a sánta ördögnek, ki egy idő óta szorgalmasan teszi látogatását a P. Hirlapnál — földalatti barlangjában sem enyészhetik el nyom nélkül.

Mi a P. Hirlapnak journal-életi tudatlanságát illeti, az abból látható, hogy minduntalan a Világ „urai”ról, annak „nominalis” szerkesztőségéről gagyog, 's nem gon-

olvaadtak; így az Ozrinítjek törzse 40 emberre fogyott meg. 'S mind a mellett Tomas Miklós vajdája e nemzetségnek Tsevoiban a törökök ezrei ellen addig tartá magát, míg a csarnagorai sereg szabadságára érkezett.

Igazítások

Tur, és Tor magyar szók értelmezései felett.

Az érdemes szerkesztő ad vocem Tur opolje (szo-moruság mezeje) így ír „Mi etymologusok nem vagyunk, hanem arra emlékezünk, hogy Keletindianban, ott hol a görög uralkodásra szittyahódítás korából sok magyarral rokon szo maradt, van egy pusztá is, mit Turnak ne-veznek, 's ezen Turnak szomorú földi értelme van. Mi értelem rejlik a magyar, Tur' (Mezőtur) helység névalatt? nem tudjuk; ugyan azt sem, nines-e a tur, és tor közt értelemben rokonság? 'S így Turmező nem térsen e épen szomorúság mezejét? Midőn e sorokat olvastam, gondolám tán fuga vacui irattak azok, de eszembe ötlött Körösi CsomaSándor czikkje aPesti hirlapnak 190 számában 's meggyőződtem, hogy minden leplezés mellett ismét va-lami játék üzetik keleti dolgokkal, mert különben olly félhomályban mikép hagyt volna bennünket a tisztelt író? — Bárki olvassa még egyszer végig a fentebb kiirt sorokat, 's mondja meg aztán, mi bizonyostanult azok-ból? nem hozzák e azok zavarba az olvasót, hogy bizony még is, Tur' személy és hely neveink szomorúsági jelen-

tésben értelmezendők, mert ime Tur opolje 's a kelet indiai Tur mező nevek azt fogalmazzák.

Engedelmevel a tisztelt írónak, szabad legyen nekem mind addig kételkedni szavaiban, míg tisztán fel nem mu-tatja, hol van tehát az a Turmező Keletindianban, melly-nek szomorú földi értelme van, 's mig az bekövetkeznek, legyen nekem is szabad a Tur és Tor magyar szók értelmezését előadni, ugy, mikép azt mind történet- mind nyelvtanilag egykor magamnak kifejtém.

Kresznerics szótára elősorozó már a helyek 's vizeket, mellyek jelenleg honunkban Tur és Turia nevel viselnek, de ő a régiségekre nem ment vissza, azért megemlitem még Villa Thúr-t 1263 oklevélben Benkőnél, Thuri családot a kolozsmegyei regestumból 1702ből oppidum Thur Oláh Miklósban a XVI. századból, melly a mai Mezőtur, villa Tur villa Tura, jobbagio Tur-huza 1247 in ritu explor. verit; 's végre Tar Turia vagy Torja erdélyi oklevelekben 1657ből, 's ezek után menjünk a magyarok régi lakhelyére az urali földre vissza, üssük fel Müller classieus könyvét (Der Ugrische Volks-stamm I. B. Berlin 1837) mellyben feltaláljuk Tura folyó-vizet, melly közép Uralból szakad a Tobolba, a XII. szá-zadban költöztek ide — ugy mond — a turadinczi tatárok, kik az ott lakó finn vogulokat lakhelyeikről elnyomták, fővárosuk volt Tsching-i-Tura, mellyet Jermák velt be, mikor Siberia hódításához fogott. Turinszk legu-jabb város nyugati Siberiában, 1600b. kezdett épülni a régi tatár Tura város helyén. Majd lejjebb írja, (lap 275, 276) a Tobol viz mellett lakók is finn ugerek voltak, kik ké-

sőbb Vogul és Ostyák név alatt lettek ismérétesek, kiket a sziberiai tatárok bejöttükkor feljebb nyomtak, a Tura név vogul nyelvből átvett szó, nyelvökben Ture, Tere, Tereja (Torja?) hangoztatásokban is előj. Abulghasi az Irtysch, Tobol, és Tura vizek földéit Tu-ránnak is nevezi, melly elnevezés már csak azért is fontos, mert alább látni fogjuk, hogy épen a Persiával határos keletre 's északra eső rég olly híres Turán föld majd minden magyarzó és historicus szerint Turtól vette nevét, tehát fel is tehető, hogy e név is egyike azon ösvilági szókknak, mellyekből a magyar nyelv is sokat fentartott. Mig azonban erre átmennénk, megemlitem azt is, hogy keleti, vagy ázsiai Siberiában is a Sajánszki, vagy magyarosan Sulyanszki hegyek határában is folydo-gál más Tura viz, haszonnevü Tura hegynél, hol köz-el Lebed, Bija, Tuba, Kóka Aida (-Eder) Koly stb hely e viz nevek följegyezettvék Ritterben, hol csud temetőkkel közszlopokkal rakva van Dauria.

A magyar tur nézetem szerint ige, egyszersmind fő név, mint csillag, tör, és tör (pugio) stb, Kresz-nerics az igét Molnár Albert után „egerit, regerit, pro-ruit rostro humum fodit” a főnevet „regestum, terra re-gesta” latin szókkal magyarázza. A folyó vizek turják a földet, azért igen természetesen folyt ki e munkálatból a vizek neve, de másfelől is más működések következtében a föld fel is turatik, az az felcsomószik, 's itt ismét a magyar tur (tumor, grumulus) helyes jelentését meg-nyeri. — Tudtomra Otrokoci volt legelső, ki e szókat ma-gyarázatában helyes utat választott, 's az ő összehason-

dolja m
lamint
úgy lel
vasói k
nia k
Nagybr
ban 's
a hirlap
ki a lap
ban fe
mello
mint fel
lásiban
mondju
sok bec
ven any
mondva
tott; 's
akárkin
felelni
sületlens
ség szer
kurta e
kis tapa
kenti
legyen r
nak ma
a Vil
penzérdo
lángoló
dolyföse
legkevé
csak .d
maga és

Do
rallandó
lapban
jó szolg
lág net
hivatalo
nak; va
magának
Nem, a
azon fér
gári sze
kormány
tásán h
ellenbe
melly-
gyámolt
denképe
fejldő
váltak
desőket
olly vak
ják, vag
kormány
rubb, m
kivánni
telen val
zótársai
akarnák
becsület
szentleb
merész
talok ke
kát, me
velkezte
társak k
talos va
volt vol
tinktől
teendi
felelős
vakkal

lításban
diam se
objecta
cum no
am nobi
(II, 205
ból mag
más ke
vainál e
vél zsid
liter: tt
Ma
suk mir
Ma
flai volt
rán nev
bírodal
fogalata
egyik
China
mondja
Schahn
meghol
nevü p
tak. (I
Hamme
helység
IX. p. 3
a népek

őszinte igyekezetének nagyobb sikerét 's kitűzött célainak megközelítését: valamint hazafui örömmel értesült ezen új főkegyesület keletkezéről, úgy azt főkként annál szívesebben fogadja kebelébe. Azon buzgó férfiaknak pedig, kik annak létesítésében részt vettek, ezennel megismerő köszönetét nyilvánítja. A bemutatott szabályok annak idején közzé fognak tétetni. X. Köszönettel fogadtattott a vas megyei főkegyesület szíves jelentése, miszerint ezen anyaegyesülettel kapcsolatát erősbitendő, tökértékének gyarapításául 200 pfrt alapítványt ajánl. XI. Az állattenyésztési szakosztály jegyzőkönyvének nyomain, mellynek határozatai a nyári gyűlések alkalmával megvitattandó kérdésekkel együtt jóváhagyattak 's elfogadtattak, Dr. Eckel Ferencz, a bécsi cs. kir. állatorvosi intézet igazgatója több rendbeli becses küldeményeiert, 's ezen egyesület munkálatit elősegítő szíves közbenjárta meghálálásául a szakosztály ajánlatára levelező taggá választott. XII. A műtani szakosztály utóbbi ülésének jegyzőkönyve folytában Batthyány Lajos gr. leveléből örömmel értesülvén a közgyűlés magyarországi czukorgyártók egyesületének keletkezéről 's alakulatról, azt közzé szabályainak értelmében a műtani szakosztály főkként bekebelezé. Az érintett szabályok szinte közzé fognak tétetni. XIII. Ugyanazon szakosztály küldöttségének jelentése következtében az egyesület felügyelése alatt készitendő legszükségeseb 's legezészerűbb gazdasági műszerek iránt a szakosztály utasítást nyert. Az e tárgyban végzendőkről rövid időn értesíteni fog a t. közönség. XIV. A szőlőmívelési szakosztály múlt évi dec. 17kén tartott ülésének határozatai a szőlőiskolát illetőleg helyeseltetvén, foganatosításuk közgyűlésileg is elrendeltetett. XV. Rendes tag Karika Pál ur jelentése, miszerint a n. körösi ref. lyceumbeli gazdaság-tudományi tanítványok közül az év végével többen akarják magokat az egyesület próbavizsgálatának alávetni, kedvesen fogadtattott, 's a magokat jelentő ifjak a novemberi közgyűlés alkalmával ki fognak hallgattatni. XVI. A kertészeti szakosztály ajánlatára, mellynek jegyzőkönyvileg bejelentett munkálati tudomásul vétettek, Dr. Liegl ausztriai híres gyümölcsész, jeles érdemeinek méltánylásául, levelező taggá választott. XVII. Felső-rakoncazi ev. lelkész Matuska József ur „oktatás a szederfa és selyembogár tenyésztéséről“ közrebeszélte, 's az egyesület könyvtárának megküldött munkája köszönettel fogadtattott. XVIII. Az ismeretterjesztő szakosztály utóbbi ülésének jegyzőkönyve helyesléssel fogadtattott annak határozatai foganatosítottatni rendeltettek, 's a Mezei naptár 1844dik évi folyamatának kiadása körül tett 's teendő intézkedései annak idején köztudomású fognak juttatni. XIX. Rendes tag Aichmayer József urnak az egyesület ügyei elősegítése iránt ujonnan tanusított 's egyesületi előadó ur által jelentett hazafui részvéte, miszerint az egyesület tagjainak adandó oklevél (diploma) díszes előállítására 200 pfrt szíveskedett ajánlani, köszönettel fogadtattott. — XX. Hölztl ur főherczeg Károly ő cs. kir. fensége urodalmának főszámvevője becses munkájának kéziratával kedveskedvén, mellyben a gazdaság minden ágainak kezelésére megkivántató erő-, pénz- és időmennyiségnek kulcsa van előadva; ezen nemcsak a számadások vizsgálatát könnyítő, hanem a gazdasági tisztek hivatalköreinek tudományos irányt adó dolgozat kedvesen fogadtattott, 's érette az egyesület megismerő köszönete fejeztették ki. XXI. Egy a zsiszik, üszög, 's metely lényegének titkait tárgyzó kézirat véleményadásul az illető szakosztályokhoz utasított. XXII. A tótmegyeri 's úrményi urodalmak megvizsgálásául m. birtokosaik szíves engedelmeök következtében küldöttség neveztetett ki, mellynek elnökeül Zichy Miklós gr. kéretett meg, tagjaivá pedig Appel Károl, Bach Vilmos, Ghyczy Ignác, Heuffel János, Lumniczer József r. tag urak 's jegyzőjévé e. előadó Török János ur bizattak meg. XXIII. Miután a köztelki részvények után tartozásban maradt kamatok terhének felét a loverseny-egylet, felét pedig ezen egyesület vállalta el, jelentés tétetett, mikép ezen kamatok legnagyobb-részt az illető részvénybirtokos urak hanyagsága miatt maradtak fizetetlenek. Minthogy pedig azok az évenként ismételt felszólításokban kihirdeltetett fizetési határnapok után letéteménykép gondviseltetvén a pénztár kezelését nehezebbítik, a t. részvénybirtokosok tisztelettel szólítottak fel: ne sajnálnák folyó kamataikat mindenkor a medárdvásárig, a sorsvonás utján kihuzandó részvények értékét pedig augusztusi vásárig egyesületi pénztárnok Kossalkó János h. ügyvéd 's váltó-jegyző urnál (a bálvány-utczabani Úrményházban földszint) felvenni. Ellenkező esetre az illető részvénybirtokos urak ebbeli elmulasztását hallgatólagos beleegyezésükre magyarázandván, valamint a kihuzandó részvények értékét, úgy a kamatokat is saját tökértékéhez fogja csatolni az egyesület. Költ Pesten mart. 20. 1843. Kacsok József, egyesületi titkok.

A hangász-egyesület részéről. — A pestbudai hangász-egyesületnek 6ik és utolsó műelőadása e f. 7dik zene-évben april 30án délutáni 4 1/2 órakor tartatik Pesten a városi nagy Redout-teremben. Az abban előadandó hangművek következők: 1). Nyitány „Fingal barlangja“ Mendelsohn-Bartholdytól. 2). Férfikar gróf Festetics Leotól, műszerelve Schindelmeisser Lajos karmester által. 3). Hangverseny zongorára. 4). Férfikar „Szerelm és bor“ Mendelsohn-Bartholdytól. 5). Iphigenia Aulisban Glucktól. Idegenek és nem-részvényesek, kik ezen előadásban jelen lenni ohajtnak, az előadás napján válhatnak belépti jegyeket 1 pft., és számjegyes zsekket 1 ft. 30 krért a Redout-terem előszobájában. Az igazg. választ. rendeletéből. Ritter S. egyesületi titkár.

A pesti szegénygyermek-kórházi egyesület ezidei első nagygyűlését f. é. april 24dikén délelőtti 11 órakor elnöke nmélt. Úrményi Ferencz urnak termeiben tartandja, mellyre a t. cz. részvényes tagok megjelenni kéretnek. Frankenburg Adolf m. k. egyesületi titkok.

A dakozások. Báró Miskey József, ő excja, a pesti szegénygyermek-kórháznak száz pengő forintot ajándékozott: úgy szinte t. Ullmann Fridrik 5 pftal, egy névtelen pedig öt arannyal járulának e jótékony intézet céljai előmozdításához. Pesten, april 17d. 1843. Frankenburg Adolf mk. egyesületi titkok.

Meggyűlési tudósítások.

Fejérből. Sz. Fejérvár, april 19ikén. Ki nem látott e lapok olvasói közül megyei nagy demonstrációra szánt cortes-tömeget a megye székvárosába ünnepelesen bevonulni? Hasonlót azonban a miénkhez bizonyosan nem. Megkísértem némi vázlatát adni. Tegnapelőtt, azaz husvét hétfőn 5 1/2 óra tájon tarackdurrogások hirdetésként a közelítést. Mind az ünnep mind a kedvező idő nagyszámú nézőt csodított elő mindenfelől. Egyszerre kifejtett a nagyszerű látvány. Egy sereg barna hangász, mintha Arabia homokpusztáin perzselte volna meg őket a nap — elől lépdelt, fülkínzó hangszereiket a megszakadásig harsogtatva és nyeggetve; utánuk lovagolt a vezéri előcsapat lóháton, öltözve a legtarkábban, mikintha műlovarok vagy kételtánczos csapat hírnököi volnának; többnyire fiatal hazaosztolok, kik közül egyik vagy másik alkalmasint husvét szünnapjait a szabadság ünnepeinek díszítésével akará emlékeztetessé tenni, hogy iskolatársai közt hazafui tekintélyt vihasson ki magának e nagyszerű expedicionak kiczifrázott elbeszélése által. Különösen kitűnő szerepet játszott néhány jockei-sapka és egy megyszin nadrág, mellyek oly vonzó erővel bírtak az utócsapatra, hogy nemcsak a koczik ficzkázódo ménéi 's lovai, de még néhány ökör is ellenállhatlan ösztönt éreztek magokban a hős lovagoknak nyomában követésére. Az egy folytában jött koczik száma 152 volt, zászlókkal és csikóbőrös kulacsokkal fölékesítve 's ujjongatásokkal és nem ritkán vastag elménczésekkel élénkítve. Ez némileg természetesnek látszik ugyan, de mégsem egészen az; mert a nem sokkal későbbben megjelent alkotmánypártiak serege sokkal több szerénység 's illedelmes magaviselet jeleit adá, csupán éljenzésekben törvén ki akkor, midőn vezérei által a megyeház előtt összeseregeltetve mostani kedves alispánainkat, mint általa jövendőre is megválasztani ohajtottak, üdvözlé. Az alkony és éj vigalmak közt folyt. Történtek ugyan kísértések, csabítások, de sikeretlenül; mert a magát már ekkor kisebbségben maradóknak érzett ultraliberalis párt főnöke az ellenfél tanyájául, hova titkosan beosont, szépen elutasították. — Fölviradt a közgyűlés első napja. — Mindenféle izgalom 's feszült várakozás uralkodott, párosulva a gyűlés kimenete iránti kíváncsisággal már csak annál fogva is, minthogy elnök alispán ur, mindkét félnek husvét hétfőn este tartott conferentiájából hozzá intézett küldöttség által fölszólítottatik a gyűlésnek szabadég alatt, a megyeház udvarán tartására, miután a harmadfél ezernyi nemesség a terembe nem férhet 's így be- és be nem férők közötti tetteles összeütközéstül lehetne tartani. Alispán ur engedett a fölszólításnak, 's a gyűlés kedden, 9 1/2 órakor az udvaron elnöki czélszerű üdvözlő szónoklattal nyitatták meg. A pártok mindjárt 8 óra után harsogó trombiták 's zengő hangszerek élesztése mellett nyomultak be zászlókkal és lobogókkal, fővegeiken pártjuk színét viselve, a tulzók egy szál vörös tollat, az alkotmánypártiak fejr tollat piros szalaggal. Azok job, im ezek bal oldalra állomásoztak az udvaron, mellynek közepén a tanácskozás asztala terült el, egyik tömeget a másiktul elválasztva. Az épület tornáczai, erkélye, 's ablakai teli voltak a tömeg közé vegyülni nem akaró férfakkal 's hölgyekkel, kiknek legszebb áttekintésök volt az egész kép fölött, 's már bevonuláskor is, de különö-

sen onnan látható vala, mikép a baloldaliak (az alkotmánypártiak) legalább is háromszor annyian valának, mint a vörös tollasok. — A gyűlés megnyitása után először is ő Fölségének országgyűlésre meghívó kir. kegy. levele olvastaték föl. Azután a tisztválasztási szabályok kidolgozásával megbízott választmány munkálata került szönyegre, melly választmányhoz, mint mult gyűlési tudósításomban megírtam, az akkor nyers erő használatával tulnyomóságot gyakorolni szándéklott tulzó rész majdnem kizárólag ünhevei közül választott tagokat. A választmányi javaslatban, mellynek főbb pontjait némi politikai jellemzések kíséretében alkalmasint máskor adandom, — fő fontosságú volt a titkos szavazás, mellytül a tulzók részére minden kedvező eredmény föltételezve volt. Ez ellen, mint oly erkölesrontó ut és mód ellen, melly törvényhatóságilag szentesítetve még olyannak is rést nyitna csalásra, ki errül a nyilvános szavazat mellett nem is álmódnék; mint oly intézkedés, melly alkotmányunk szellemével 's a mindenben legbiztosb ellenőrséget nyújtó köznyilvánosság elvével homlokegyenest ellenkezik — az alkotmánypártiaknak ellenzésre talált. Szót emeltek ugyan hárman a titkos szavazat hasznos voltának fejtegetése végett, a magokat nyilvánosság barátinak hirdetni szokottak, de saját feleik közötti részvétlen kívül nem idézhettek elő vonzalmat a titkolózás mellett 's így az alkotmánypártiaknak mind szónokai mind ezek nyilatkozatait támogató köznemességnek száma igen kitűnőleg nagyobb többséget képezvén, elnökölt alispán ur, miután két ízben székre állna, a harsány kiáltásból is eléggé megtudhatott többségnek annál határozottabban kiismerhetése végett, a riadozó felek számszerű mennyiségét megszemlélte, — a többséget a nyilvános szavazatot sürgetők részére kimondá. A vesztés fél eszigeteleg szónokai ekkor dacos ellen-szegüléssel támadák meg a végzés kimondatásának helyességét és voksolást iparkodtak erőszakolni. Az elmék forrongásba jöttek, a zaj egyre nőtt, 's többszöri unszolás következtében fölszóltat végre a tisztí főügyész; de nem a zajt csilapítani 's a végzés ellen támadókat a közhatározat iránti engedelmségre utasítani, hanem az elnökséget mintegy leczkézni az iránt: mikép kell a végzést kimondani, állítván, hogy az, jelen esetben nem jól mondatott ki. E váratlan jelenet a vesztés félt örömszajra, a nagy többséget pedig rozsaló zúgásra bírta. Szerény elnökünk tiszta öntudattal, minden megindulás nélkül bebizonnyítá az eddigi folytonos gyakorlat nyomán, mikép a végzést igenis helyesen 's törvényes szokás szerint mondotta ki, 's ezt utolag meg is erősítette; minek következtében főügyész ur is egészen máskép nyilatkozott 's a kimondást helyesen történetek elismerte. Most azonban ujra előidézte a kisebbségben maradtok megátalkodott ellenszegülési zaját és voksolást sürgetését, mi ellenében a többség nagyrészt egész nyugalommal viselte magát, 's csak néhanéba riadá felül a vele szemközt heveskedőket e kiáltással: „nem kell voks.“ A vesztés fél erőködése, mi közben egyes kolomposok gúnyjai, gyalázásai 's ingerlő fölhívásai is voltak hallhatók, — valóságos ostromhoz hasonlított, miután a zsbaj lecsilapítása több ízben süker nélkül kísértetett meg, a végzésnek jegyzőkönyvileg történt hitelesítése után az elnök a gyűlést d. u. 1/2 órakor elosztatá. — Ma, 19ikén, ő Fölségének születésnapjára ünnepélye miatt, a gyűlés ismét csak 9 1/2 órakor kezdődött; de ma már nem az udvaron, hanem a teremben, minthogy a tegnap vesztés félnek szónoktagjai 's emberei közül alig volt egy vagy kettő is jelen, mintha egyszerre elfutják volna mindnyájokat. Mi természetesebb, mint hogy ily körülmény mellett a köztanácskozás legszebb renddel, méltóságához illő komolysággal csendesen, egyszersmind pedig eredménydusan is folyt; mirül egybíránt közelebbi számban részletesen.

Csongrádból. April 13kán 1843. Folyó hó 10kén kir. tanácsos Földváry Gábor ur, ő nagysága — számos megyei és vidéki vendég jelenlétében tartá főispánhelyettesi székebei ünnepélyes beigtatását — 11kén választmányunk által, a reformnak legszélsőbb szellemében javasolt követulatiság egész terjedelmében elfogadtattott, mihezköpest a háziadót, még pedig azon különös modorban, hogy az országos vállalatokra megkivántató pénzerő is megyei kivetéssel a házi pénztár útján, 's így a nemnemessékek összefoglalva behajntassék, elfogadtuk, — a zsidókat polgárosítottuk, a nemteleneknek hivatalviselési és birtokszerezési képességet adtunk, az ősiséget, minden rokon institutióival együtt eltöröltük, 12kén végre, miután a követulatiság f. hó 27re, a tisztujtás pedig 28kára tüzetett ki, a tisztujtási szabályokat, szinte választmányunk javaslatának helyeslésevel megállapítottuk. Pártjaink, — mellyek bármellyikének tulnyomósága egyedül a rég várt fölkormányzó irány-adásától föltételeztetett; — megynék ez eldöntő napján két ellenséges táborként állottak egymással szem közt, sőt a szinte két részre osztott ne-

messég, a székbéigatási ebéd alatt, a megye praetoriumának udvarán meg is ütközött, minéhány véres főnél, és ablakok bezuzásánál azonban egyéb eredmény nélkül maradt; — tanácskozásaink egy éles füttyöt kivéve — minden ingerültség mellett is, meglehetősen esendően folytak.

(D) Zalából, april 17d. Követválasztásunk a küszöbön, és, ó istenem! a szomorú kilátás nem hogy derülne, hanem inkább mindegyre jobban elkomorodik. Sírva fakadhatna az ember, ha meggondolja, mit csinált Zalából egy pár bizony nem jó ember! Az intelligencia képviselői nálunk a 4ki catastropha után, becsületszóval fogadták, hogy követekül nem mennek. Még azon táblabírák is, kiről multkori közlésben mint olyanról emlékeztem, ki nálunk kitűnő hivatalokat viselt, g—emberül akar tekintetni, hahogy Deákunk nélkül a követséget elvállalná! De a súlyos csapásra ez még nem elég. Izgató levelek küldöztenek szét a megyebeli adódöntő szabad nemesekhez, kik pisztolyokkal meg nyársakkal bizonyították be, mennyire érdemesek ősi szabadságaikra! 's ne adja az ég, hogy sejtésem valósuljon: de félek, hogy april 24d. több életet ne hozzon áldozatul adómentes dicső (C) szüvällaiknak, mint hozott april 4dike, mellyen nemcsak Kehidán volt véres ütközet, de Oláhban is, hol a balatonmelléki pisztolyosok, csákányosok és nyársasok, a gúncsei és lövői fegyvertelen adózni-akaró nemeseket támadták meg! Az izgatás folyvást tart. A gonosz szellem által megszállottak azzal ámitgatják a bocsorok atyafiakat, hogy april 24d. az adó ügye ismét fölvetetik; 's pedig jól tudják, hogy az történni nem fog, mert illy impoliticus lépéstől jobkbeblü férfaink ovakodnak. Talán a balatonmellékiek majd választanak pisztolyos magok közt követeket, kik szüvällás, polgárvéres „nem fizetünk“jöket Pozsonyban elmondják? Az adózni akarók azonban készebbek a törvényes birságot annyiszor a mennyiszor megfizetni, mint hogy közlök valaki követül menne. Így megeshetik, hogy utoljára követünk se lesz. Ugyan mi lesz majd ebből? Én most is csak úgy vélekedem, mint multkor írák; kár nálunk, hol annyia hiány, annyi a tennivaló, csökönnyösen ragaszkodni egyhez; 's ha ez nem mehet, felhagyni az egészszel! Igaz, hogy már most késő a jó tanács: mert a férfi szó kimondott; de én azt tartom, a férfui jellem szüvällásánál dicsőbb a készség: segíni a hazán, és ahol csak lehet. Én nem tudok, nem akarok megválni azon eszmétől, hogy Deák Ferencz ur Zala követe legyen; és mindig úgy rémlik előttem, hogy az adó ügyben ha nem is 24d., de később, oly kedvező változás fog bekövetkezni, hogy a mi most már lehetlen, az majd lehetséges lesz. — Irhatom, mint bizonyost, hogy a követválasztási gyűlésen történnetendő kicsapongások gátlására határozott intézkedések tétettek. A kehidai nemes foglyok már az egerszegi börtönben hűsülnek. Vallomásaikkól kitűnik, hogy nemesok a „famosa proclamatio“ hőse és H. P. valának a bujtotatók: hanem voltak még mások is, kik bujtotatókúl tartatni nem akarnak; ellenben pénzsel nem igen biztattak az adóellenesek. — Azon hir terjeng nálunk, hogy azon cortes főnököt, ki a cannai csata után Győrbe futott, érdeme szerint onnan el- és megfuttatták. Őt házánál is nagy szerencsétlenség érte. Szánni lehet benne az atyát, midőn iszonynal fordulunk el tőle mint polgártól! De az ég tartson felette ítéletet, mert írva van: „tu autem non iudicabis proximum tuum.“ — Vajha irhatnék már szebbet és jobbat Zaláról, mellyről ekkor örömmel emlékezett a magyarhaza. Mi ugyan eldudolhatjuk ám most keservesen:

Nem úgy van most, mint volt régen,
Nem az a nap süt az égen!

És valóban már az ég is bomlik. Hideg szelek uralkodnak, 's méltán tarthatunk attól, hogy gyümölcsfaik virága elfagy, 's majd őszszel is semmi, vagy oly keserü gyümölcsöt fogunk harapni, mint valánk kénytelenek nyelni most a kora tavaszszal!

* Δ Biharból. (Folytatása a követ-utasításról tudósításnak). Ki czélt kíván érni, az azokhoz vezető módokat nem mellőzheti. Semmiből még parányit sem alkothat halandó; ez még a Lucretius „ex nihilo nihilum“ előtt is kétségtelen volt. Legcsekélyebb gazdasági vagy kereskedési kiszámítások, előlegezett bizonyos költséget feltételeznek, gyakran nyilván veszélyeztetek. Létezhetik a jobb létre, nagyobb virágzásra nem vágyó nemzet? És ha nem: nem volna e balga az, ki állandó időkre bizonyos és bő kamatot biztosító kiadásokat, nagyrészt csak fölöslegéből nem előzne, ön magátis, de kivált kedves utódait boldogítván. Szép alkotmányát alapítól, úgy azt számos veszélytől védőleg, még a magyar nemes soha sem kímélte, a törvényesen szükségesnek elismert áldozatot; a helyett hogy jövedelme vagy keresete részecskéjét nyujtaná, mindenét készséggel tevő le honja oltárára. Hogy életét veszve özvegyet 's árvaakat hagyott, szá-

mitásba sem jött előtte; mert hogy magát ön költséggel hosszas háborúk idején élelmezhesse, fegyverrel 's ruhával elláthassa, lovagi élte hű társát, délczeg paripáját megszerezhesse, sőt sok, hogy több zsoldos fegyvereseit hasonló készülettel ellenség elibe vezethesse, vagyonának nagyrészt, gyakran az egészét, honn kényelmesen tözsérkedőnek kénytelenített elidegeníteni, vagy mi egyedüli szerencse volt, elzalogosítani; az özvegyet 's árvaakat az elesett, a nőt és mogzatokat a gsatát veszve, vagy bár diadallal is visszatérő, sanyarú nélkülözésbe merítvén. Vagyonja tökéjét áldozta a hű; és egyesek hanyatlottak, a haza, az alkotmány századok viharin által, szilárd alapján, ingatva bár, fenmaradt, és áll; és fogis állni, a jelenkornak feszített erővelingatása daczár! — Jó magyar nemes! ha dicső szabadságod szép fáját vérökkel, éltökkel és vagyonukkal szerzed őseid, hogy annak édes gyümölcsöt egykor termendő virágai, a részvétlenség fagya által ne düllassanak: áldozdál igenis ismét 's ismét. Nem véredet, nem mindenedet igényli most a haza; csak évi fölösleged részecskéjét, a hazafiság hállás takarékpénztárába! Egy szóval 's röviden: illő nemcsak de elkerülhetlen is, hogy lehető bőkezűséggel járuljunk honunk gyarapítására áldozattal; fizessünk. De mégis — ne a d o z z u n k!!! Mért oly gyenge a kéz, a vezető lélek érzéseit magyarázni?! Igen is, ne adózunk! úgy 's azért, a miként az igen tisztelt választmány követeli azt; mert így adóznánk véleményem szerint évenkénti rendszeresített és soha meg nem változtatható fizetés által, hogy eldödeink által alapított tökéket — nemesi kiváltságunkat, — megsemmisítsük. Taglalom nézeteim kifejtését véget, a választmány szavait, mint azokat én értem. a) Elismeri a választmány, hogy Bihar 1836. és 1840k évben, törvénytelennek nyilvánítván az urbéri nemesek adóztatását, utasításul adá követeinek, hogy törvény-állapította kiváltságit a nemesi rendnek véde, az urbéri nemeseket adózásra kötelező törvény erejét szüntetni ügyekezenek. És ezen nyilatkozat erősítésével csilapult le mult évben, a nem adóznunk jelszóval becsődített nemesség. Ez által kimondotta hitét, hogy a nemesi rend törvény által adótól mentesítve van, 's pedig még az urbéri állományon élő is, és hogy Bihar ezen törvények erejét fenntartatni kívánja. Miként felelnék a következők meg ezen hittel, itélje a közönség. — b) A választmány, még ekkor meggyei testület által soha ki nem mondott elv szerint mondja, hogy: a haza boldogsága nem a nemesi kiváltságokban áll; ezek csak oly intézkedések lévén az alkotmányban, mellyek t a l á n! jogosak voltak, midőn keletkeztek; hogy azokat már a haza minden lakosira egyenlőn kelljen terjeszteni; hogy azon kiváltságok most már alapnüküliek, — mint ezek fentebb olvashatók. — Kell-e ezen kitért elvekhez bővebb magyarázat, mint assák ezek alá az alkotmányt! Ha már némi küllepellet takart szavak ennyit árulnak el, mit rejthet redőibe a szellem, mellynek elpolitizálgatott tolmácsa a szavak? A lepel csak fátyol, egész valóságában láthatni alatta a tárgyat; azért erről nem többet. — c) Ismét elismertetik továbbá a választmány által, hogy törvények tiltják a nemes adóztatását; de utána veti: „elő nemzetet sírből nem kormányozhatni; — örökösét halandó nem alkothat“ — Ezen szavakban a polgári társaság fenállásának talpkövei érintetnek. E tan szerint a trónt alapított törvények úgy semmisedő buborékok, mint a nemesi rend minden kiváltságait biztosító. Ha minden egyes polgár törvényes alapítványa, holta után is 's örök időkre oly éríthetetlenül jogosított rendelkezés, mellynek szerkezete j o g o s a n meg nem változtathatik; minél inkább éríthetelen egy nemzetnek nemzetörvényes alapítványa! Az új hont szerzett magyar nemzet a r i s t o c r a t i c o m o n a r c h i á t *) alapított, 's ennek az alapítók szelleme szerint változnia nem lehet. A fejedelemehez a nemesi rend legközelebb áll kormány dolgaiban és ennek örök időkre így kell lenni! törvénytelenül állítják a fenntebbieket kiváltságainak nem barát, valamint az sem áll erősségül, mit d) a választmány mond, hogy: több régi törvény, az 1486: 64, 1649: 48, és többek, a terhekbeni közös részvételt rendelik; mert azok ellen: az 10 rész 9ik titulusa; 2ik Andrák törvénye, 1478: 1. 1655: 37, 10 Lajos 11ik decretuma, 1723: 7, 1741: 8, 1805: 1, nagyobb részint, újabb és elhatározottabban magyarázó törvények; koronás fejedelmünk esküdiplomái nyilván erősítnek, és kimondják, hogy a nemesi rend adózástól ment legyen, és hogy még a Subsidiumok vagy oblatumok sem rendes folyamatu rárovás által kivántat-

*) 1790ben hazánk törvényhatóságai között. Nyitra megye januar 25ki felírásában világosan nyilvánítá ezt: Notum est toti Europae: quod Majestas Vestra SS. successionale Regimen Hungariae, juxta Pactum et Legem articulum 23: 1723. ibidemque provocatorum 2. 3: 1687, item 23. 1715. adire dignata sit, in situ: 1) Gubernii per leges Regni, pro Aristocratico Monarchico definiti. — etc. etc. — Collect. Repr. R. Hung. Parte pag. 29.

hatnak, hanem mindig csak az előadandó szükségek szerint, országgyűlésileg végeztetve. Donationalis és annalis leveleinkben, törvényes fejedelem névalírása biztosította szavak, hogy: adózástól mentesítve legyen az, ki erénye, vagy hasznos volta által, az adózási tökét előre lefizette a honnak, a különben pénzjutalmat osztogatónak! — e) Befejezi a választmány e tárgyban véleményét, azon reménynyujtással, hogy kölcsönös kiegyenlítés, és dönthetlen biztosítékok felállítása esetében a hadi adó viselésére is lehet szerencsése a nemesi rendnek. Ez volna még hátra díszes magyar nemesség!

Ismétlem tehát e tárgy bévégeztével, hogy részen legyünk, magunkat hálóba ne kerítsük, mert csak nagy halak szakíthatják azt ki. Megyei dolgaink folyamát tekintetbe vévén, midőn a házi adó rovatalt e körülmények közt, majd nélkülünk jól betöltve előre képzelhetjük, illy módoni törvényes rendszeres adózásra ne szavazzunk. Ha hazánk jó léte, virágzása áldozatot kíván, mint azt a veszélyek időszakában tettük, országgyűlésileg kész szívvel tegyünk nemes ajánlatokat. Így alapították és mentették vagy védtek eldödeink a hont, így emeljük miis annak dicsőségét, miis méltó utódait. Ha a törvényhozás alapítandja a közös a d o z á s i elvet, annak hódolok; de a megyeileg szónoklókra nézve, kik jelenleg többséget nyerve tetszés szerint határoznak, rólunk nélkülünk, elmondom John francia költővel: hogy a hiszékeny halandók, az őket vezető vakmüszerei lévén — ezeket bár hova is követni készek! *) (Folyt. köv.)

Gömörből. Addig is, míg rendes levelezőnk körülményesb tudósítással járulna lapunkhoz, közöljük a P. II. 240 száma után, a zalai közlésért teendő minden kölcsönös visszatörles szándoka nélkül a gömöri újabb szomorú eseményeket. Az utasítások tárgyaló közgyűlésből történt hazaoszlás után, — némelylek, mint A—K. és S. grófok 's néhány táblabíró, kik t. i. a határozatokban elvileg meg nem nyugodtak, először is A gróf indítványára a királyi hivatal elvállalásától tiltó követi eskü kihagyatását eltörölték. Híjában hivalkozott A. K. az esküeltörles vissza nem ható érvényére, híjába, hogy a letelet eskü alul nincs felmenő hatalom; a másik rész ellenvető, hogy ez többekre nézve, kik a követség elvállalására hajlandók, akadályul szolgál. Ezen esemény főleg azokat sérté, kik Sz. mellé D. P. táblabírók tüzik ki szinté önállásu követül. Ezen nem tetszés alkalmul szolgál, némelylek hátramaradt tárgyak elintézése ürügye alatt a gyűlést martzius 30ra ismét kihirdetni. Ez nem gyűlés, — hanem conferentia — alakban az első alispán elnökle alatt A—K. szállásán gyűlt össze, — de tanácskozásból cortesgyűléssé alakult, mivel egy táblabíró D. P. felszólította, hogy flatalóságánál fogva elég ideje lévén a követi dicsőségben részesülnie, az igen érdemteljes D. P. N. K. kedveért mondana le, mellyre D. P. barátai ellenzések mellett is szerényen visszalépett. Ez által a követségre verseny támadt, kik között M. J. mint a „nem adóznunk“ egyik torkos hőse magának utat nyitni vélt. Ezen céljának elérésére egy köznemes főval M. J. kezét fogott, azon kikötéssel, hogy M. J. rokonait és barátait az elvállalt adó megbuktatására ösztönözze. Illy előzmények után folyó april 11én elkövetkezett a követválasztó gyűlés, mellynek éjé házfelverések, verekedések, 's lázongó csoportozások tölték be, 's viranatkor már hallatszott a jelszó „ne hadd szabadságodat, nem fizetünk“, miután a már begyűlt, 's S. K. részint lévő értelmeseb részt kinyomván a teremből azt rohanó árviz módra elborítá. A teremben mindent öszvetörték, a főbírák ajtait bezúrták, az első alispánt a pecsét kiadására, és az adó határozat megsemmisítésére kényszeríték, ki is késedelmezvén, a másod alispánt sziven szurtták, de a szurás a bőr, és esont között rézsut történnén, szívet nem sérthet; ezután a követválasztásra készült magazinum öszzerombolása után, az adó-elvállalást csakugyan megsemmisíték. És mind ezt kétszáz és néhány gubás nemes tevé!! Hason erőszakos móddal, harsogóéljennel elválasztott első követül, 's utána D. P., ki sem lelki tulajdonaira sem képességére nem alkalmas, szinte feleskették. — Végül említendő, hogy a követ uraknak nincs és nem is igen leend Credentionalisuk 's így Gömör aligha képviseletlenül nem maradand.

Vidéki közlések.

Borsodbul épen most veszzük rendes levelezőnk tudósítását az apr. 20kán főispán helyettes ur elnökle alatt tartott rendkívüli közgyűlésről, mellyből csupán azt emeljük itt ki, hogy Szathmáry Király József úr, mint e megyének 12 évig első alispánja hivataláról határozottan és végkép lemondott; követ- és első alispán-választásra apr. 27ke tüzetett ki. A másik nevezetes tárgy pedig az,

*) Mi az adóra nézve ismételve nyilatkozván, t. levelezőnk itteni nyilatkozatát egészen mint magányvéleményt kívánjuk tekintetni. Szerk.

hogy miután a háziadót Borsodmegye még 1844. évi novemberben elfogadta, ma (apr. 20.) a követeknek adandó utasításból az adózási elvet kitöröltnél elhatározá.

Vidéki közlés.

Pannon-hegyről. April 18kán ment végbe az országunkban létező, 's a vallás és nevelés érdekében buzgón munkálkodó szent Benedek szerete tagjai által választott 's ő cs. kir. Főlsége kegyelmes kinevezése által megerősített méltóságos és főtisztelendő Rimely Mihály urnak, ugymint Szent Mártonról nevezett pannonhegyi fő monostor és a Magyarországhoz tartozó Részek fő apátjának főlszentelése és főapáti székébe ünnepélyes iktatása. Ha valamikor, úgy bizonyosan ezen alkalommal kitetszett ezen, mai napon főlszentelt 's a régen neki szánt fő apáti székbe iktatott magas férfiú iránti általános részvét, mely tisztelet, 's forró szeretet. Ugyanis a fenehlített érdemteljes szerzet tagjainak két harmadán felül közel hét száz különféle rendű 's rangú közlerül 's távolról öszvegyült vendégek tetteleg bizonyították, miként tisztelik és szeretik azon erényes, tudós és fényes tulajdonu papot, kit eddigi szerzetes társai, most pedig már hön tisztelő fia ismételt bizodalom nyilatkozással ezen magas polczra megválasztának, kit főlséges koronás fejedelmünk ama bizodalmat méltányolva a fő apáti méltóságra emelni méltóztatott. — A főlszentelési 's iktatási ünnepély ama goth izlésű, több századok óta fen álló, ékes monostori egyházban reggeli 9 órakor kezdődött, mgos Sztankovics János győri megyés püspök ur végzé a főlszentelési és a főapáti székbe vezetési szertartást, mgos b. Barkóczy László fejérvári megyés, és Deáky Sigmund főlszentelt püspök urak, nem különben főtiszt. Gátser Leo dömölki és Brestyenzky Albert tihanyi apát urak assistentiája mellett. Tizenegy óra tájban végződven az egyházi ünnepély, kezdődtek a számos egyházi, megyei 's városi fényes küldötségek, 's egyéb különféle rangú 's rendű vendégek tisztelgése a mgos főapát urnál; ezeket pedig követé délutáni egy órakor a fényes, gazdag, 's jó izletű lakoma, mellynek folytában főlséges fejedelmünk 's fejdelemnök, főnséges Ferencz Károly főherczeg, főnséges József főherczeg országunk Nádera, 's az egész uralkodó Ausztriai Ház, — továbbá a szent-séges római pápa, 's kath. anyaszentegyház látható feje, ezután fő méltós. herczeg Kopácsy József országunk primása, a felszentelő mgos Sztankovics János püspök, és a két assistens mgos püspök urak egészségére emelt poharat a mgos főlszentelt főapát, valamint viszont ugyanennek egészségére, 's hosszan terjedendő életére, 's szerencsés kormányozására forró keblekből eredő, ékes szavakkal nyilvánított több ohajtások hangzottak, 's ürítették poharak. Különös lelkesedést 's vidámságot gerjesztett az elmességéről isméretes jeles hazai költők Czuzor Gergely által szerzett, és a szerzet több tagjai által igen jól énekeltetett kördal, mellynek végső szavai: „Tartsd meg Isten a királyt, ő adá nekünk Mihályt!“ minden jelenlévők ajkairól viszhangzottak. — Többféle magyar és latin üdvözlő örömvörsezetek osztattak ki a vendégek között. — Mindnyájan köz meglelégedéssel hagyák el ezen emlékezetes helyet, 's azon megyöződésel, hogy annak a jámborság, jótékonyosság és tudományos műveltség mellett az emberiség és vendégszeretet, valamint az előt, úgy még most is tündöklő jelleme! 0

Hirlapi kalászkok.

Pesti Hirlap. (240) „A pillanat kénytelensége“ cím alatt közöl vezércikket, mellyben a sűrűdö megyei bős jelenetek, 's különösen a gömöri „irtózatos barbár“ naphoz azon méltó aggodalmat csatolja a vezércikkhez: hogy, miután két év előtti jöslatának első része „ez nemzeti veszély“ — már beteljesedett, azon szava is fog még teljesülni: „ez öngyilkolás.“ Figyelmezteti olvasóit az „öngyilkolás“ értelmére; mert, ugymond, a közeprend és nép mindenestre megmarad. E vészes vihar gátlására kell valaminek történni, 's erre nézve ajánlja: hogy a törvény sujtson mindenkit szigorún, kimélet nélkül és gyorsan, ki illy garázdaságokban részes. Másik eszközül ajánlja, hogy a megyegyűlések szabadságának megóvására sikeres törvény alkottassék; 's a gondviselés utjának nevezi: hogy e körülmény vezetend a képviselöi rendszer teljes kifejléséhez; egyébiránt, ugymond, ha a gyökeres orvoslatra még meg nem értünk volna, van lehetőség némi enyhítő lépésekre. Illyenek: a honoratorok szavazat-joggali felruházása, a privilegiált községek minden 500 lélek utáni képviselöletése a megyegyűlésen, 's a kicsapongások megtorlására alkotandó bölcs törvények. Sajátnemü intést szö a cikk folyamába, a conservativ párthoz intézettet, 's elmondja néhányszor: gondolják meg, mit cselekesznek. Bizony jó volt volna ez intést önmagához intéznie vagy két év előt, 's most nem volna

oka az „öngyilkolás“ miatt aggodnia. Áttér végre a conservatismus fonalan gr. Majláth Jánosnak a zalai események iránt tett nyilatkozata miatti leczkésésére, 's ismét elmondja, mi már valóban nagyon unalmas kezd lenni, hogy Deák Ferencz öt barátságával megtisztelt. Van e vezércikkben némi herostratusi martirvadászat is. Mondja az író, hogy gyáván fenyegetetik 's hogy veszély környezi. Már látjuk előre, hogy a nemzet óriásai közt támadnak néhány lágy keblü barátok, indítványozandók, hogy magasztos drága személye biztosítására olly nemzeti örsereg — persze nagylelkü volentérekéből — alakittassék, mint minö indítványoztatott biztosítására a nagyhirü Comité de salut publique főhőseinek: Couthon, St. Just és Robespierre-nek.

Jelenkor. (31 sz.) Az előbbi cikk folytatásául „átalános megváltás“ cím alatt közli eszméit S. Az általános megváltás eszközlésére, miszerint a hűbéri kötelezések az egész országban minden urbéri telekre nézve megszüntetessenek, azt ajánlja, hozassék törvény: hogy a földesur kárpótlásul vegye a jobbágy-telek tizedrészét vissza. E javaslat megállapítására kis számítás hoz fel. 18 hold földből 's 6 hold rétből álló jobbágytelket veven alapul, kiszámítja, mikép most a földesur jövedelme összesen 39 fr. 16 kr. ezüstben. A visszaveendő tizedrész évi jövedelmét pedig 36 frtra teszi. A 3 fr. 16 krnyi hiányt eléggé pótolandja az, ugymond, hogy földesurnak nem kellend urizékert tartani urbéri pörök elintézésére, hogy nem kellend ügyészt díjaznia, nem kellend az árvák tömegére gondot viselnie, nem a község számadását átvizsgálania. — Így, az igaz, rögtön végekpen megszűnnék minden patriarchalis viszony; de meg kell egyszersmind gondolni, vajjon igazán jót cselekszünk-e valakivel, mikor jót tenni vélünk? Egyes esetekben igen üdvös lehet ez, de az a rögtöni általánosítás még aligha alkalmazható. — Mellékclapjában a hasonszenvi orvosok válasza valahára berekesztetik, 's egy cikk közöltetik a magyar mérnök-képeztetés állapotjáról, melly leginkább a hiános és hibás tanítási rendszer körül forog. Ez állapot javítását azért is ohajtja, mivel anyagi jólétünk előmozdítására a többek közt pénz és „mérnök“ is kell.

Nemzeti Újság. (31 sz.) „Korunk ügyei“ rovatában illy című cikk terjeszkedik: „Politikai possibilitások Széchenyi gróf 's Kossuthól mikép kezeltetve.“ A cikk írója X. U. miután Magyarországnak „Osztria“-val történt összeházasulását mint a jelen politikai súlynak alapját említette, áttér annak megmutatására: hogy, mivel szó és szónoklat, ha meg nem testesíthető, mindig csak mulékony hangverseny, Széchenyi grófnak kiszámoló, 2X2 négyenél fogva politikai jövedője van; Kossuthnak ellenben tökéletes politikai incapacitását törekszik feltűdni. Kossuthnak nagy hatáskörét saját szerű edeskes, hízegő, kedves 'sat. előadási modorának tulajdonítja; 's melleleg példával világosítja meg: mikép a legundokabb tárgyakat is elragadó szónoklat vagy írásmóddal pillanatilag megkedveltethetni. Ennekutána feszegeti, mikép Magyarhonban, akár hogyan különbözőssük is a dolgot, jelenleg két politikai felekezet áll szemközt: aristokratái 's demokratai. Előbbinek aránylag csekély nyomatként batoratlan felléptének, ellenben a másiknak tulságos népszerűségét féltelen 's minden átromboló harcölási modorának tulajdonítja. Végül azzal zárja a jelen cikket: hogy bármint akarná is Kossuth a birtokot, mint alkotványi súlyerőt mellőzni 's ignorálni, még is csak birtoknak kell maradni az erő, nemzetiség 's alkotmány súly-tényezőjének. 'S azért szükséges, ugymond, hogy az aristokratái felekezet nyilt sisakkal szálljon le a küzdelem terére. —

Erdélyi Híradó. 30 számában semmi nevezetes.

Mult és Jelen. „Toldalék“-jában két cikk áll: „a velencei tömlöczök“ — és „Menczikoff Sándor;“ amaz leírás, ez életírás.

Magyar Gazda. (31. 32. sz.) Cikkei közt feltehetőbbek: Igénytelen fejtegetése annak, ha vajjon magyar gazdasági egyesületünk a szőlőművelésnek tudományos és gazdasági érdeke előmozdításául Rozier apát és Duchesne francia polgár terveit kivitelben egyesíti e vagy sem? — Mélyebb szántás, több és jobb takarmánytermesztés, szaporított trágyázás, több és jobb baromtyartás. — Feleletek a magyar gazdasági egyesület dohánytermesztést illető kérdéseire Grócz Imrétől; 's különösen a két utóbbi cikk alapos gyakorlati tapintatot árul el.

Spanyolország.

Közöljük a mult számban említett trónbeszéd tartalmát. „Tanácsnok és követ uraim! midön önöket II. Izabel trónja körött öszgyeülve látom, hogy bölcseségük és buzgóságunkkal a törvényhozási rendszabályok létesítéséhez járuljanak, mellyek az álladalmat szilárdítan-

dók, a legtisztább meglelégedést érzem azon bizonyosságban, hogy önök a jelen országgyűlés feladását tökéletesen teljesítendik, melly a birodalom, 's a királyné javát tüzte ki czélul. A legközelebb mult törvényhozási gyűlés óta nem történt nevezetes változás azon viszonyokban, mellyek köztünk 's más országok kormányai közt fenállnak. Bel helyzetünkre nézve örömmel ismerem el azon buzgalmat és szilárdtságot, mellyel a törvényszékek és hatóságok az igazságot általában kezelik az országban, daczára a birói hatalom még most tökéletlen rendszertetésének, 's az erőben lévő törvények hiányosságainak. E bajokat elhárítandja egy jó sarkitörvény, 's törvénykönyveink alapos reformja, melly czélra a kormány alkalmas indítványokat terjesztend önök elé. A kincstár állapotja önöknek különös figyelmét igényli. Fontos változások történtek mind a közjövödelmek sáfárlatára, mind a nemzeti javak eladásának rendszerére nézve: de a szükséges segédszerek hiányában, mellyek képesek legyének nemcsak a köz szolgálat szokott folytonos kiadásait fűdözni, hanem az idők sanyarában tett egyéb kötelezésinket is teljesíteni, naponkint bajosabb lesz a statusigazgatás ez életbevágó ágában tökéletes és kielégítő rendszertést eszközölni. A budget mellett tehát még más törvényjavaslatok is fognak önök elé terjesztetni, mellyeknek helyességét és hasznosságát önök megítéledik. A rendek sokkal jobban értik a hitel fontosságát, sem hogy megtagadhatnák hathatós gyámolításukat azon rendszabályoktól, mellyek hasonlag indítványoztatni fognak e hitel megjavításának czéljából. Szük segédforrásaink közepett is tárgya volt a tengerészet azon buzgalmunknak, melly eléggé kiténik hajógyáraink munkásságában, 's különféle pontok felé irányzott hajómenetinkben. A hadsereget meg kelle kevesbitni, 's némi változásokban részesíteni, hogy az ország terhein könnyíttessék. E könnyítés egyik része már is a cortesgyűlés elé volt terjesztve, midön váratlan zendülés meggátolá e takarékoságot, az egész közhatalmat kellvén fentartani ama súlyos baj elnyomására. A hadsereg, valamint mindig, ugy azon időben is valódi példánya volt a hadi rendtartás és jó feynek, ugy szinte a hűség és víztéségnek. Ezen erényeknek 's a polgárörség hasonlag nemes és elhatározott együttmunkálásának köszönhetni, hogy ama mozgalom, melly olly veszélyessé leendhete, ha kifejlése engedtetik — csirájában elfojtatott és a csönd teljesen ismét helyreállított. Ezen csönd őtalma alatt 's az eszközölt javítások következtében naponkint növekszik az ország jóléte, mellyen egyszersmind szabadsága alapszik; viszonyaink fejlődnek, a földművelés és ipar mindinkább élénkítik kereskedésünket, 's a nyilvános oktatásban nagyra terjedő javítások tetetnek. A törvények, mellyeket a kormány az alkotmány rendelete szerint önök vizsgálata alá terjesztend, azt ezélezték, hogy az igazgatás tökéletesbittesék, a gazdagság minden ágai kifejlésének utak nyiljanak, 's a polgárörség, a közoktatás 's a jótékonyosság azon fokra emelkedjenek, melly a spanyol névnek megfelel. Uraim! a birodalom egész körében béke, törvény és rend uralkodik. Szerencsés pillanat, mellyben a rendeknek és kormányának azon dicső alkalom kínálkozik — mellyet hazafiságuk elshanni nem engedend — hogy azt véghezvigyék, mit a nemzet kíván, 's mivel mi a fenséges fejdelemnök tartozunk, kit itt látunk ülve atyái trónján. Az álladalmat alapjaiban szilárdító törvényeket, a közjöllet minden forrásait megnyitni képes törvényeket kíván — tanácsnok 's követ uraim! — az ország, ezek önök, a haza, 's a királynéhoz méltók. Vajha ő felsége, midön a közlegő áldott napon népe kormányának gyeplőit kezébe voendi, semmi akadályra ne találjon, hogy azon boldogságban részesítse az országot, mellyet nemes szive igér; vajha azon áldásokban, mellyek körötte felhangzandnak, gondjaink és áldozatink legbecsesb gyümölcseit arathassa!

A jelen spanyol miniszterium visszavonuland; mire az már három hét előt elhatározta magát. A ministerek közül csak Copaz ur bir kilátással tengerész-tárczájának megtarthatására, ő kevés segédforrással nagy dolgokat művel. Ezt mondhatni Calatrava pénzügyministerről is, kinek azonban kormányon maradása még igen bizonytalan, miután már nyilvánítá ohajtását tárczája letételére. — Az ügyeket még a jelen kabinet viendi ideiglen, és mivel majd minden tagja egyszersmind tagja a tanács és congressusnak, tehát minden ellenök intézendő vádra felelni is fognak. A már Mártius végén Madridba érkezett követek közt van az ismeretes Prim zredcs is, kiröl egyébiránt egészen alaptalan azon hir, hogy ő Krisztina királynénál audientziát kért és nyert légyen.

Calatrava pénzügyminiszter azon indítványára: hogy a három száztulias kamatok biztosítására, nehogy a hitelezők veszendőknek tekintsék azokat, töketőrlesztő öszszegeket szükséges rendelni, mellyek más czélra nem for-

ditandók; — a kormányzó rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében az almadeni higanybányák egész tisztaságát, azonfelül 29 millió reál a cubai pénztárból, 's még más 4 millió a cruzada-jövedelmekből a törlesztő pénztár rendelkezésére legyenek, kizárólag a 3 pctes kamatok fizetésére. A kormány még szaporítandja az utalványokat, ha a rendek a 4 és 5 pctes adósság hátralevő kamatainak indítványzott tökéletesét helyben hagyják. Mondják hogy e rendelet a pénzeszarnokon kedvező benyomást szült.

Nagybritannia.

Említők, hogy az alsóházban Ashley lord indítványt tön a mákonykereskedés ellen. Indítványát többféle okokkal támogatá. Először is hivatalos adatokat hozott fel a Chinával fenálló kereskedési viszonyokra nézve, melyekből kiviláglik, hogy majd egyenlő arányban fogyott a brit gyapju- és gyapotszövetek kelete, minőben a mákony növekedett. Áttért azután az erkölcsi 's orvostani szempontokra, 's többrendbeli bizonyítványokat sorolt elő, melyekből kiviláglik, milly veszélyes hatást gyakorol a szokássá vált mákonynyali élés mind test és lélekre, mind kedély és erkölcsre. Már maga a csempészet is iszonyu erköletelenséggel párosul: minthogy a tetőtől talpig felgyverzett csempészek, ha érdekük kívánja, vérengzés és gyilkolásra is készek. Azonban a legnagyobb baj, melyet a mákonykereskedés szül, az, hogy akadályozza a kereszténységnek Chinában terjedését, minthogy a chinai nép által sőt irtózik vallási oktatást fogadni olly nemzettől, melly annyi bünt, annyi testi 's erkölcsi romlást hozott az országba. E tekintetben még a rabszolga-kereskedésnél is utálatosb a mákonykereskedés, mivel ez nem csak testét de lelkét is megrontja sok ezer embernek. Az angol kereszténység és angol mákonykereskedés közti ez éles ellentétet annyira érzik magok a téritők, hogy a londoni baptisták Hongkongba amerikai születésű téritőt küldeni határoztak. A lord azt nyilatkozta, hogy legjobb volna a bajt gyökerestül kirtani, az az: a mákonyművelést Indiában eltiltani, hol már is szinte kezdő kárhuzatos hatását gyakorolni a népességre. Azonban nem akarva olly igen sokat egyszerre kívánni, csak azt tartja szükségesnek, hogy a mákony-egyedáruság megszüntessék. Az indítványt többen pártolák; mindazáltal Peel azon nyilatkozatára: hogy illyenmü határozat megzavarhatná a brit-chinai béke szerződést, Ashley kijelenté: mikép nem akarja a dolgot szavazásig erőtetni, nehogy a Chinával fenálló diplomatai viszonyok megzavarására vezessen, — 's így a tárgy röviden megbukott.

A felsőház april 6. ülésében lord Mounteagle kívánta a pamut és gyapju-öszeveget, nemkülönben az arról szóló behozatali vámmennyiséget kimutatni. A javaslattevő megmutatni iparkodott, milly helytelen olly adó, melly Anglia kereskedése irányában a külföldi gyártóknak annyi kedvezést enged. Wellington hg, feleletében hivatkozott a minden pénzügy-érintésnél szükséges ovakodásra, miszerint a kormány előbbi javaslata szerint a behozatali adó a három év elteltével ismét felemelhetetik. A herceg nem hiszi, hogy a gyapju és pamutanyag behozatali váma annyira ártalmas, miszerint azt eltörlni legyen szükséges, és mivel a kívánt statisztikai adatok e tárgyat álszínben mutathatják, annál fogva kívánja e javítványi időt hétről tíz évre határoztatni, melly javítással az indítvány elfogadtatott. Brougham lord kérdésére Wellington hg a behozatali összes jövedelmét 4 1/2 millió font sterlingre becsülte. Az april 7kei felsőházi ülésben lord Brougham előadá javaslatát az Ashburton lord amerikai diplomatai eljárását tárgyzó közvetlen helyeslés iránt. Cambridge, ki különben keveset beszél, meleg hozzájárulást nyilváníta, Lansdowne marquis ostromlá a javaslatot, mivel ugymond valamely eljárásnak parlamenti helyeslése szokatlan. —

Brougham lord az aprilis 7kén a felsőházi ülésben tartott hosszú beszéde által köszönet-szavazást indítványozott Ashburton lordnak, melly a washingtoni követsége alkalmával kifejtett szónoki tehetsége következményének méltánylatára vonatkozik. Az idegenek karzata, 's a ház előszobája fuladásig tömve volt, 's a hallgatóság között több díszes hölgy, és alsóházi tag vala látható. E beszéd többek közt heves kikérelt tartalmazott Cas ezredes, a párisi udvarnál volt északamerikai követ ellen, ki béke-fentartás helyett, inkább annak megrontásán igyekezett. Aberdeen lord a kormány részéről hasonló értelműleg nyilatkozott, 's a köszönet minden ellenszavazat nélkül elfogadtatott.

Az april elején lefolyt hivatalos évről szóló status-bevételi jegyzék, biztos mérlegét nyújtja a kereskedés és műipar jövedelmi állapotjának. A vámjövedelemnek mult évvéli összehasonlításából egy 1,076,336 ft. sterlingnyi kevesbség tűnik elő — a kereskedés, hajózás, és műipar-élettség a belfogyasztási adó 1,059,098 ft. sterling, az

egész összev 2,135,464 fontra rug. Az egészben nem mutatkozik deficit, mivel az a behozatali vámm ismét helyreüti melly mintegy 2,446,228 fontra terjed. Csak a mennyiben ezen váma lakosok zsebéből kerül ki, annyiban eszik a fogyasztási erő, 's szaporodik általa a szegények száma, — honnan ismét új kiadás szülemlik. Ezek nem épen örvendetes kilátások. Illy pozitív számok jelentékenyebbek mint minden cartista és league-gyülekezetek, mert belőle az tetszik ki hogy Anglia saját zsrján emésztődik.

O' Connell szorgalmasan folytatja repealizgatását. Az angol parlamentben ügyfeleivel meg nem jelenik, 's ezzel mutatja, hogy Angliával nyilván meghasonlott, és az angol parlamentről tudni mit sem akar, és hogy irlandi választói erre hallgatnak, ez bizonyítja, mikint vele egy véleményen vannak. Beszédeiben, melyeket az újságok naponkint közölnek, kereken kimondja: „Midőn mi cathol. emancipatio ellen tusáztunk, Anglia hatalmas volt, és sem külső, sem benső ellenségtől nem szorongattatott; most Anglia gyöngé, belrül beteg, külről ellenektől nyomatik, — most van idő, adjatok nekem annyit, adjatok nekem felét azon száma, melly kivitta az emancipatiót, 's Anglia nem állhat nekem ellent.“ Az irlandi szegényi törvény, melynek megtartása mellett Sir James Graham néhány nap előtt határozatlan nyilatkozott, izgatva hat 's a kormánynak naponta több ellent szerez. Ennek alapoka azon vélemény növekedése: miszerint évenkint szaporodó népessége az öslakosu irlandnak a „lex agraria“ nélkül meg nem élhet.

April 6án a London-tavernben a görög szabadsági harc évfordulója ünnepeltetett. Mintegy 50 előkelő, Londonban tartózkodó görög vett benne részt; de mint látszik, sem a görög, sem a bajor követ nem jelent meg. Különös ellentétben volt egy áldomással, melly a görög függetlenségre mondatott, egy másik, melly így hangzott: győzzön az angol nemzet minden ellenségein, 's győzze le az egész világot! Itt a szónok bizonyosan megfeledezett bortuli lelkesedésében a görög függetlenségről.

Franciaország.

April 9kén költ két királyi rendelet szerint Drouet János erloni gróf 's helyettesvezér Franciaország marsalává, Bugeaud helyettes vezér pedig a becsületrend nagy keresztésévé nevezetett.

A szent Lajos kápolnája mellett Carthagóban néhány újépület emeltet a király, részint ezen emlékek örheylüt, részint egy lelkésznek szolgáló lakul. A király építésze Jourdain Károly már e végeit el is utazott Tunisba. —

A tengerészminiszter utasítást bocsátott Brestbe, miszerint két statushajó induland Haytiba az ottan letelepült francziák óalmára. Ezen szigeten a Boyer elnök elleni lázadás folytonosan tart. A 12,000főnyi felkelők, a sziget egész keleti részét hatalmukban tartják, 's Port-au-Prince háborgatják. A kormány 4000 emberrel nem tudta többet előállítani, és seregei már kétszer megverettek, két tábornok és 300 ember vesztéssel. Mint látszik, ez a tiszta feketevérűeknek a mulattok elleni harca.

Don Carlos trónörökössei bánásmódjáról két javaslat terjesztetett a kamra elébe. E felett tanácskozás tartatott, melly alkalommal Dubouchage, és Boissy urak megragadák az alkalmat 's figyelemteljes bánásmódot javasolnak egy Bourboni-házból származott herceg iránt. Guizot ur bizonyítja, mikint a kormány e tekintetben, mit helyzete és rangja kíván, semmiben szükkölni nem enged; de miután részéről polgárháboru kioltására minden lehetségest megtőn, azt többé meggyujtatni nem enged. Soult marsal nyilváníta, mikint a herceg nem mint fogoly tekinthető, mert őr nélkül sétálhat.

A statutanácsi törvényre nézve az a határozat, hogy a végzések általános összevgyüléskor a többség szavazata szerint szerkezendők, melly ülésben a pecsét-ör vagy ennek gátoltatása esetében egy a jelenlévő miniszterek közül viendi az elnökséget, az ülésben némelly rendes és rendkívüli tagok is részt vesznek, ugy mindazáltal, hogy a maitre-de Requetesnek csak javaslo szava lehet 's csak mint előterjesztőt illetheti eldöntő szózat, mig a bizossági ülésekben a kihallgatók hasonló döntő, a közülésben pedig, mint előterjesztők, csupán javaslo szavazattal bírandnak. Törvényerővel bíró határozatok hozatalára, a minisztereken kül, legalább 15 döntő szavazattal bíró tag kívántatik. Vitályos ügyeknél nyilvános folyamodásokban a miniszteri titkos tanács eldöntés végett megkeresendő. Az első esetben a felek ügyvédei 's a királyi biztos szóval kihallgatandók, — az utóbbiban azon tagok kik a határozatot a bizosságnak előterjeszték, nem szólhatnak. Szavazat-egyenlőségénél az elnök dönt. A mennyiben ez által a dolog eddigi állása keveset, vagy semmit nem változónék; a páirkamra e feletti vitalkozásba nem is ereszkedett. —

Valenciennes városának tanácsházi tornya leszakadt, mellynek magassága 70 metres volt. Ez pedig azon alkalommal történt, midőn a régi rozszant épület kijavításakor a kőművesi állások megerősítésére nagyon is mély rovátkokat vágtak a falba; a nehéz kövek sulya leomlasztotta a porhanyó épületet. A harangok mellyeknek egyike 9000 fontnyi, bombákként rontottak keresztül a boltzatokon le egészen a pinczéig. Számos ember lön a gyászos eset áldozatja, 's több épületek összezuzattak; 's a házak közt történt rombolás még iszonyúbb leendett, ha a torony roskadtában balra vagy jobbra hajlott volna. — E példa helyes intésül szolgál, hogy a Pesten megújítandó városház tornya körül a legnagyobb ovatossággal munkálkodjanak, nehogy valamikép hasonló gyászsemény érjen bennünket.

A statusminisztereket illető törvényjavaslat szerkeze — nem a miniszteri-állás és hatáskör korlátit jelöli ki, hanem egy 15000 franknyi nyugpénz megszerzését tárgyzó statusminiszteri címet állapít meg. A statusminiszterből leend-e titkostonácsnok, ez nincs megérintve.

Az északamerikai elnöki követségnek legfontosabb tárgyképen köti szívére a J. des Debats, miszerint az Északamerika és Anglia között szőnyegen forgó hajókutatási kérdéssel hagyjanak fel. — A kutatásijog — szerrinte — előbbtöbb a két nemzet közötti viszonyos békeséget megzavarja.

Mirsky herczegnek a romai hittől 's a lengyel kiköltözötték elveitől eltérése mind vallás, mind politikai tekintetben nagy benyomást szült. Ő, miután a czár felsőbbbségét megismeré, kegyelmet kapott, 's több száműzött társai nevében 's érdekében egy lengyelhonban tartózkodó fiához levelet bocsátott, mellyben indítóokait és lépése iránti nézeteit fejtegeti. —

Strassburgi tudósítások szerint egész Franciaországban élénk a katonai átszállásos mozgalom. Magából Strassburgból 3,500 gyalogság vonult beljebb. —

Németország.

A württembergi országgyűlést szétoszlato trónbeszéde az első kamra elnöke illy értelemben választott: Midőn az országgyűlés végén megértjük felségedtől, a király és haza javára tett fáradozásink elismerését 's jóváhagyását, ez jutalmazó 's örvendetes érzést gerjeszt bennünk. Az ujon alkotott büntető törvényszéki eljárásra nézve a törvényeknek bizonyos évekig ideiglenes megállapítása által alkalmat nyujt tetséged ez intézkedések hasznát 's netaláni hiányait tapasztaltilag megvizsgálni, hogy azután czélszerű javításokat tenni lehessen. A rendek a közlekedési utak javítására fordítván figyelmüket, szomszéd országok példájától buzdittatva vaspályák építése iránt nyilatkoztak, 's örömmel tapasztalák: mikép Felséged helybenhagyván az indítványzott pályákat, bölcs előlátását a finanszeügy könnyítésének tekintetéből czélszerű takarékosságra is méltóztatott kiterjeszteni. A hadiszolgálatot szabályzó törvény szilárdítja az erőket a hazának kül támadások elleni megvédésére. Veszély idején minden württembergi örömmel gyülekezendik királyra körébe a hon védelmére. De vajha még igen soká élvezhesse a békés polgár szelid kormány óalma alatt a béke áldásait, hogy az ujon alkotott törvények a haza javára gyümölcsözzenek. Szeretet és bizalommal, mikép 18 hónap előtt kezdtük, rekesztjük most az országgyűlést, egyhangulag kiáltva: Soká éljen királyunk! — Mire az egész gyülekezet éljenzése harsogott.

Olaszország.

Palermóban néhány nap óta a rendőrség szerfelett élénk 's lehetőleg titkos működésben van. Több mint száz személy elfogattott 's börtönre vetetett; ezért sokan egy messzeágazó öszveesküvésről, mások nagyobb valószínűséggel, az elfogattott egyének tolvajlásairól beszélnek; kik jól rendezett öszveköttetésben az itteni kereskedők árúinak, különösen pedig a gyapjukelméknek elorzása, feldolgozása 's a tartományi városokban leendő eladása végett szövetkeztek. —

Belgium.

Aprilis 4kén a képviselői kamra által, a hadikölt-ségjavaslat 49 szótöbbséggel, 16 ellenében félrevetett, — mellyre a hadminiszter lemondását benyujtotta.

Mexico.

Az északamerikai lapok hírlik, hogy a Santa-Ana által feloszlattott Congressus Jalapp szigetén egy új alkotmány kidolgozására ült össze, mellynek tárgya a Texas és Yucatan elleni ellenségeskedéseket megszüntetni 's az egyesült mexikói statusokat pártfogásul felhíni. E congressusnak a Santa-Ana-i központosító rendszeren nyugovó kormány elleni védelmére 2,000 katona és 14,000 polgár állott fel, 's a kormánynak a zsoldfizetés és felügyelet hiánya miatt történt átszökések következtében ereje mind inkább ingadozik. Arista ezredes is, némelly

éjszaki tartományokkal együtt, hasonlólag a jalapai congressus mellett nyilatkozott.

Északamerikai egyesült státusok.

Martius 2kái terjedő hírek szerint, a délszigetek kiűtőlázadás Haytiszigetét is megkapta. A felkelők ereje mintegy 12,000 főre megyen, a kikhez még Boyer elnököt elpártolt több ezred esatlakozott, 's e miatti a port-au prince-i közlekedés egészen meg van akasztva. Hírlik hogy Boyer, Franciaországba készült visszavonulni 's így leköszön. Guayaquilban a sárgaláz egy hét alatt 1,200 embert ragadott el. A sandvich-i szigetek egyiken az angolok a francziákkal összeváltak, és pedig egy zászló elvétele miatt, melyet az angolok a beulakóknak ajándékoztak.

Vegyes közlések.

— Belgiumban a Vandermeeren összeesküvésében részt vett, 's kegyelem útján számkivetett Verpraet inségtől kényszerítve Brüsszelbe visszatért. Őt elfogták, hogy Angliába szállítsák. Hiszik azonban, hogy a kormány segitend némileg iszonyu szükségén, mely mostani visszatérésére nézve okul és mentségül szolgált.

— Az orleans- és rouen-i vaspályákat majus 1 és 3kán akarják ünnepélyesen megnyitni, mindkettőt Ne-mours hg. jelentésében. Páristól Rouenba négy óráig tartand a menet. Naponkiut 12 izben induland a menet, 6szor Párisból, hatszor Rouenből.

— April 6kán majd egész déli Németalföldön földrengési lökéseket éreztek. Emlékeznek, hogy mintegy

40 év előtt hasonló esemény történt; a nép nagyon aggódik.

— Spanyol lapok szerint Don Francisco infans a kamrában a baloldal padjain foglalt helyet; mellette Par-sent gróf ül.

— Larocquelin marquis sajtószertü indítványt tön a francia kamrára nézve, mely szerint minden követnek, mielőtt valami törvényjavaslatra szavaz, ki kellene jeleníteni, hogy ő nincs a dologban érdekelte. Ez ismét egyike azon reformindítványoknak, mikről eleve jóslják, hogy meg kell buknia.

Szerkesztő: Szevvey Jó zsef.

Hivatalos Jelentések.

rátságosan megegyezvén, az ellene rendelt csödpér megszüntetett. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

13812. Baranya vármegye polgári törvényszéke jelentése szerint hídasí néhai Ehret János özvegye most Helfenbain Herik hitvese született Hamlin Erzsébet ellen rendelt csödület, miután a csödületet kéro és a vagyonbukott megegyeztek, megszüntetvén, ugyanez f. é. januar 24én 2996. sz. a. kelt körlevélre hivatkozva szokott kihirdetés végett megiratik. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

14228. Pest város tanácsa jelentvén, hogy miután Adler Jakab 's felesége Anna valamennyi hitelezőivel barátságosan megegyeztek, az ellenük rendelt csödpér bíróság megszüntetettnek kijelentett, ugyanez m. évi september 20án 35099. sz. a. kelt körlevélre vonatkozólag szokott kihirdetés végett megiratik. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

Hitelezvény semmitéséi hírdetmények.
(119)12632 Zala vármegye Vida Teréz, Döry Imre hitvese folyamodása következtében Nagy Antal táblabíró által 2000 v. forintról a mondott folyamodó első férje Tüttösy László részére kiadott, 's még 1841k évi september hónapban kielégített, de időközben eltévedett kötelezvénynek megsemmisítését országsszerte kihirdettni kerven: a kérdéses kötelezvénynek megsemmisítése ezennel közhírré tétetik. Költ Sz.-györgyhó 4ikén 1843. 3-3
(118)12640 Heves vármegye Almásy Emanuel folyamodása következtében 1835ik évi september 18án 2500 p

forintról kiadott, 1836ik évi september 20kán betáblázott, 's néhai Zay Klárát követőleg, a mondott folyamodót pedig szenedvőleg illető, még 1837k évi aprilis 18dikán letisztázott, 's a nélkül hogy kitáblázatása megtörtént volna eltépett kötelezvénynek kitáblázatása tekintetéből megsemmisítését országsszerte kihirdettni kerven: az 1840 évi 21. törv.czik értelmében a kérdéses kötelező levélnek megsemmisítésére közhírré tétetik. Költ Szentgyörgyhó 4ikén 1843. 3-3

(120)12647 Nyitra vármegye jelentése szerint, Caraba Jánost szenedvőleg — Foglton Ferenczet pedig követőleg illető 1826 évi october 20án 615 v. forintról kelt, 's 1827 évi october 13én betáblázott, úgy szinte Emödy Klára és János által 1817 évi martius 5én 1750 v. forintról Bossánszky Fulöp részére kiadott, 's Babóthy Lászlóra ruházott, valamint szinte Emödy János által 1827 évi november 26án 366 v. forintról, ugyan azon Babóthy László részére kibocsátott. 1828 évi Januar 28án beigtatott, végtére Emödy János által Horecsny Éva részére 400 p. forintról 1835 évi november 28án kiadott 's 1839 évi september 10én betáblázott, eredetben azonban eltévedt 's az illető hitelezőknek előmutatott hiteles előismerési, szerint már le is tisztázott kötelezvények kitáblázatásuk eszközlése végett megsemmisítettvén — ugyan ez szokott kihirdetés végett, megiratik Költ Szent-györgyhó 4ikén 1843. 3-3

Csödük.

13662. Bozin városa tanácsa által Szloboda Samu ottani timármester ellen rendelt csödpérben a hitelezők megjelenésére, folyó évi május 26iknapja tüzetelt ki határidőül, 's ideigleni perügylővé Jandly Ferencz hitessüggyvéd, tömeggondnokká pedig Olschay Mihály polgármester neveztetek ki. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

13663. Pest városa tanácsa jelentése szérint Vagó Keresztély ellen csödület határozatván, az illető hitelezők megjelenésére f. é. május 26ik napja határidőül tüzetelt ki, ideigleni perügylőnek pedig Paksy Lajos hitessüggyvéd neveztetett. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

13664. Veszprém vármegye törvényszéke Nagy Dániel szentkirályszabadjai lakos hitelezői megjelenésére f. é. junius Skát tüzven ki határnapul, ideigleni tömeggondnoknak Véghelius Jánost, azon helység előljáróját, perügylőnek pedig Kupritz Imre tisztli alüggyeszt nevezte. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

13819. Pest városa tanácsának felírása szerint, Grünstein Gers on hitelezői csödületének határnapja 1843. évi május 29re tüzetvén ki; perügylőül Nagy János hitessüggyvéd neveztetett. Költ sz. Györgyhó 11én 1843.

Csödü-szüntetések.

13811. Baranya vármegye törvényszéke jelentése következtében szokott kihirdetés végett megiratik, vagyonbukott Vache János baborezi mészáros hitelezőivel ba-

A Gözhajók érkezése 's indulása.

Indul **Pestről Bécsbe** mindennap reggeli 7 órakor. Megérkezik **Bécsből Pestre** mindennap este.

Ezenkívül Pestről Bécsbe minden vasárnap és szerdán, és Bécsből Pestre minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó.

Indul **Pestről Zimony és Orsova**-felé aprilis elejétől kezdve october végeig hetenkint kétszer, mindig vasárnap és csütörtökön (az elindulás hajnalokor).

.. **Ujvidék**-felé minden kedden.

.. **Mohács és Eszék**-felé minden pénteken.

Megérkezik **Orsováról és Zimonyból Pestre** (délelőt) aprilis 2kán, 5kén továbbá minden vasárnap és csütörtökön.

Pest és Drenkova közt minden két hétkben egyszer fordul meg a rakhajó.

(114) **Wagner Jánél Pesten** épen most jelent meg:

- Férfi-dal.** Vörösmartytól; egyes énekhangra, zongora kíséret mellett **Svastsits Ján. N.** magyar indulója szerint; 's négyes férfi-énekhangra szerző *Grill Ján.* (ellátva tökéletes magyar és német textussal) 30 kr. p.
- Bucsu-dal.** **Szüreti-dal.** két magyar zong. írta *Ugessy Benjamin* (Uj jobbitott kiadás) 30 —
- Kesergő;** eredeti magyar, zong. szerző *Rósvavölgyi M.* 24 —
- Honfi-Magyar.** zong. szerző *Nemeshegyi Jozsef* (a bevétel a vakok intézetének ajánltatik) 20 —

3-3

(116) **Árverési hírdetés.**

A ngyu m. kir. udvari Kamara 1843ki martzius 29kén 10,669dik sz. a. költ rendelete következtében ezennel közhírré tétetik: hogy az 1843dik évben Szolnoknál a Tiszán építendő hidhoz megkivántató kö, ol-tatlan mész, 's építményi homok-szállítás: továbbá az említett hid-építéshez megkivántató kőmíves, ács és kovács-munkák árverés útján azon vállalkozóknak fognak adat ni, kik az alább megnevezett mennyiségű 's mértékű kő, mész és építményi homok anyagokat jó 's hibátlan minőségben szolgáltatni, vagy a kik az alább megnevezett munka-nemeket egység szerinti jó minőségben, az árverés föltételei közt pontosan kitett idő alatt elkészíteni a legutalmasb áron ajánlkozandnak.

E végett mindazon kőfaragó mesterek, kőbánya-birtokosok, mészkeszítők és szállítvány vállalkozók, továbbá kőmíves, ács és kovács-mesterek, kik az említett kő, mész és homok anyagoknak Szolnokra szállítását, yag a mondott munkák elkészítését felvállalni akarják, egyszersmind pedig képesek az al. bb megnevezett száztól ötös bánat díjt az árverés előtt letenni, — e f. évi junius 15őjére Budán az országos főépítési igazgatósnál megjelenni ezennel felszólítatnak. Az illető bánat-díjak ezüst pénzben követezők:

- a) az épületkő szállításra „ 308 fr.
- b) mész szállításra 51—
- c) építményi homok szállításra 6—
- d) kőmíves munkára „ „ 72—
- e) ácsmunkára „ „ 331—
- f) kovács-munkára „ „ 112—

mellyek az ezen tárgybani árverés után azonnal visszaadandak, a vállalkozónak pedig az árverés után leteendő száztól 10et biztosítékába beszámítatnak, mely biztosíték azonban a szerződésnek felsőbb helyeni jóváhagyás után kamatozó statuspapirokkal, 's törvényes alakban kiadott házakra vagy földekre tett előjegyzeti (Praenotirungs) oklevelekkel kicsérélhetetnek.

A szállítandó épületkő áll 5082 köblábnyi 4 1/2 és 7—8 köbláb tartalmú metszett kövekből, mellyek öt oldalról tisztára faragott kockadarabok lesznek, továbbá 66 □ láb 6 hüvelyk vastag födellapokból, kemény kőnemekből faragva.

A szállítandó olatlan mész mennyiség 850 pozs. mérőt teend.

Szállítandó homok 7 200 köblábnyi lesz szükséges.

A kőmíves munka következő lesz:

- a) 135' 37" kőb mértékű téglafalnak felrakása
- b) 5.082 köblábnyi kocka kőnek beépítése, és
- c) 66 □ lábnyi födellap berakása.

Az ácsmunka áll:

- a) Mindkét oldalról parton felállítandó czölöpsor elkészítéséből.
- b) A fa alkotórészek, tartógátok és partikarók és vízfogógátak helyreállításából.
- c) Az ujonan építendő hid alsó és felső épületeihez szükséges minden faalkotórészek kifaragásából, felállításából 's megerősítéséből

Kovácsmunka lesz a czölöppaprusok kiállítására, továbbá a jégtörők megpántolása, és esavároknak és 1/2 fontos szögeknek készítése, mellyek összesen 155 mázsa és 39 fontnyira rúgnak.

A szerződési föltételek az árverés napján köztudomásra adatnak, 's naponkint, mintszinte a becsárok és minden vállalkozni kívánótól Budán az országos főépítési igazgatóságnál megtekinthetnek.

Egyébiránt az árverők részére iránytartásul még megjegyzendő; hogy azon esetben, ha a vállalkozó által ajánlott öszlet a becsárnál csekélyebb lenne, későbbi ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Kelt Budán mart. 8án 1843ban.

A magyarországi k. főépítéstet igazgatósága által. 2-3

Hírdetmény.

(117) A nagygyu m. kir. Helytartótanácsnak mult évi october 11én 37,164ik szám alatt költ kegyelmes rendelménye következtében közhírré adatik: hogy ns Sáros vármegyében kebelezt — Kassához és Eperjeshez két órányi távolságra fekvő, és királyi alapítványi boroszlói uradalomhoz tartozó Boroszló helysége a Zsegnyei birtok részszel együtt folyó évi május 16án a helyszínen folyó évi novemb. 15ő napjától számitandó hat egymásután következő esztendőre, közhírré adatik az árverés útján a legjobbet ígérőnek haszonbérbe fog adati. A nevezett helység és birtok rész jövedelmi ágai: urbéri adózás, 22 jobbágy telkektől, 41 jobbágy 's 38 szellér házaktól; ezen szellérek közül egy Zsegnye helységeben urasági telken lakik. — Gabonából kilenced természetben — Majorsági birtok 462 hold szántóföld, 20 1/16 kaszálóra való rét. — Erdők, mellyekből a boroszlói és alsó-mérlei jobbágyok tüzi 's épületi fával ellátandók, 776 3/100 hold, egy évi vágás 12 1/100 holdat foglal magában. — A királyi haszonvételekhez tartozik egy korcsma, egy vízi-malom, és egy kovácsmühely.

A bérleti szándékozók tehát a kitűzött határidőre és helyre elegendő bánatpénzzel ellátva meghivatnak; 's a helybeli körülmények és szerződési föltételek iránti tudomást magoknak eleve a helyszínen, és Kassán a Nagy-utczán 193ik szám alatt létező Mislyei kerület királyi igazgatósági hivatal író teremében megszerzendők, minthogy ez iránt utóbb teendő kifogásaik tekintetbe teljességgel nem fognak vétetni. — Kassán aprilis 10kén 1843. 2-3

Árverési hírdetés

A ngyu m. kir. udv. Kamara f. 1843. évi

mart. 29én 10669. sz. a. költ rendelete következtében ezennel közhírré tétetik: hogy a jövő 1844ki év folytatban Szolnoknál a Tiszán építendő hidhoz megkivántató tölgyfamenek szolgáltatása árverés útján azon vállalkozóknak fog átadatni, kik az alább följegyzett minőségű 's mértékű épületfának egészes és hibátlan fatörzsökből a legutalmasabb áron 1844ki aprilis végeig a szolnoki építkezési helyre szállítására ajánlkozna: annál fogva a f. 1843. évi october 2ra Munkácsra a kir. sóhivatal épületbe mindazon erdőbirtokosok, fával üzérkedők 's egyéb szállítvány-vállalkozók meghivatnak, kik az említett faanyagok kiállításának felvállalására hajlandók 's egyszersmind száztól ötös bánatdíjt, 's 520 f. kész e.pénzt az árverés előtt letenni képesek, melly az e tárgyban egyezkedés szerint az árverés eredménye után lefizetendő száztól 10es biztosítékba fog számitatni. ezen biztosíték azonban a szerződésnek felsőbb helyekeni jóváhagyása után kamatozó statuspapirokkal 's törvényes alakban kiadott házakra vagy földekre tett előjegyzeti (Praenotirungs) oklevelekkel kicsérélhetetnek.

Aszállítandó épületi tölgyfák következő minőségűek lesznek.

Iször 12 1/10 hüvelyknyire tisztára faragott vagy a kisebb átmérőjénél 17 hüvelyknyi vastagságú fák:

2 öt ölnyi hosszú gerenda, 9) négy — — — — —

2szor 12 1/10 hüvelyknyire tisztára faragott vagy kisebb átmérőjénél 15 hüvelyknyi vastag fák:

45 gerenda mindenik 10° 3' hosszú 162 — — — — — 10° 0' —

99 — — — — — 7° 0' — 9 — — — — — 6° 4' —

4 — — — — — 5° 0' — 27 — — — — — 4° 2' —

81 — — — — — 4° 0' — 3szor 9/10 hüvelyknyire tisztára faragott v. kisebb átmérőjénél 9 hüvelyknyi vastagságú fák:

360 gerenda mindenik 3° 4' hosszú. 95 — — — — — 6° 0' —

16 — — — — — 5° 3' —

A szerződési föltételek az árverés napján köztudomásra adatnak, 's minden vállalkozó által a munkács kir. sóhivatalnál, mint szinte a becsár is, megtekinthetnek.

Egyébiránt az árverők iránytartásul megjegyzetnek, hogy azon esetben, ha az ajánlati öszlet, a becsárnál kevesebbre ütne ki, későbbi ajánlatok többé tekintetbe nem vétetnek.

Kelt Budán 1843. mart. 8.

A m. kir. országos építészeti főigazgatóság által.